

KILTA-hankkeen VAIKUTTAVUUSARVIOINTI

Skills Finland ry ja
Ramboll Management
Consulting Oy

Selvityksen tilaaja: Skills Finland ry

Selvityksen toteuttaja: Ramboll Management Consulting Oy

Taitto: Viestintätoimisto VCA Oy

SISÄLTÖ

Laatua kaikille, omat polut huippuosajille	4
1. Johdanto.....	5
2. KILTA-hanke osana kilpailu- ja valmennusjärjestelmää.....	6
3. Arvioinnin toteutustapa.....	8
3.1 Arvioinnin kysymyksenasettelu ja kilpailu- ja valmennustoiminnan vaikutuslogiikka	8
3.2 Arvioinnin menetelmät ja aineistot	10
4. Arviointihavainnot	12
4.1 Kilpailu- ja valmennustoiminnan tavoitteet	12
4.2 Opettajien osallistuminen kilpailu- ja valmennustoimintaan	14
4.3 Opettajien osaamisen kehittyminen ja sen merkitys oppilaitosten toiminnalle	17
4.4 Oppilaitosten johdon suhtautuminen kilpailu- ja valmennustoimintaan	19
4.5 Valmennustoiminnan integroituminen osaksi muuta opetusta	23
4.6 Yritysten näkökulma kilpailu- ja valmennustoimintaan	24
4.7 KILTA-hankkeen ja Skills Finland ry:n toiminta	27
4.8 Ehdotuksia kilpailu- ja valmennustoiminnan kehittämisestä tulevaisuudessa	31
5. Arvioitsijan johtopäätökset	33
6. Kehittämisehdotuksia	35
Liite 1 – Arvioinnin yhteydessä haastatellut henkilöt	37
KILTA-hankkeessa tuotetut esitteet	39

Laatua kaikille, omat polut huippuosaajille

Teija Ripattila
Huippuvalmennuspäällikkö
Skills Finland ry

Aloittaessani KILTA-hankkeen projektipäällikkönä kolme vuotta sitten astuin itse täysin uuteen maailmaan. Sain mahdollisuuden lähteä kehittämään omaa osaamistani ja kokeilla yhdenlaista opettajan urapolkua.

KILTA-hankkeen tavoitteena oli parantaa ammatillisen koulutuksen laatua ja kilpailukykyä edistämällä opettajien ja työpaikkaohjaajien osaamista sekä heidän valmiuksiaan kouluttaa huippuosaajia. Halusimme löytää keinoja, joilla vastata motivoituneiden ja lahjakkaiden nuorten tarpeisiin, löytää heille omat ”kiihdytyskaistansa” kohti huippuammattilaisuutta.

Hankkeen aikana muun muassa kehitettiin oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä, luotiin ja testattiin erilaisia yksilöllisiä ja joustavia opintopolkua, luotiin Huippuammattilaisena toimimisen opintokokonaisuus, pidettiin koulukilpailuja, käytiin benchmarkkaamassa valmennusta ulkomailla, pidettiin työpaikkaohjaajakoulutusta ja integroitiin huippuosaamista myös opettajaopintoihin.

Eräs hankkeen tärkeimmistä opeista toimijoille oli, että valmennustoiminta ei ole jotain, mikä tähtää vain ja ainoastaan ammattitaitokilpailuihin. Se on toimintaa, johon jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus. Ihan jokaisella tulee olla mahdollisuus tavoitella omaa parastaan – omien tavoitteidensa mukaisesti.

Opettajuus muuttuu ja tulevaisuudessa juuri valmentava opettajuus tulee olemaan tapa toimia. Valmennus- ja kilpailutoiminta on myös opettajalle yksi mahdollisuus kehittää itseään ja osaamistaan, kulkea omaa erilaista urapolkua pitkin. Joissain ammatillisissa oppilaitoksissa juuri kilpailutoimintaa pidetäänkin strategisena henkilöstön osaamisen kehittämisen välineenä.

Miksi sitten yritykset haluavat olla mukana valmennuksessa? Toiset yritykset hakevat toiminnalla näkyvyyttä tulevien ammattilaisten keskuudessa ja eräät yritykset kokevat toimintaan osallistumisen rekrytoinnin välineenä. Näkyvyys ja imago ovat myös tärkeitä syitä lähteä mukaan valmennusrinkiin.

KILTA-hankkeen vaikuttavuus selvitys toteutettiin talven 2014 aikana. Se on rehellinen ja selkeä läpileikkaus ammattitaitovalmennuksen ja kilpailutoiminnan koko ammatillisille koulutukselle tuomista eduista. Tutkimuksen tekijöiden tekemät johtopäätökset ja kehittämissuositukset antavat Skills Finland ry:lle sekä kaikille verkostokumppaneillemme selkeitä steppejä tulevaisuutta varten. Lähdemme kehittämään toimintaa yhdessä, sillä valmennus- ja kilpailutoiminta on meidän kaikkien yhteinen asia!

Kiitokset kaikille hankkeessa mukana olleille! Erityiskiitokset haluan osoittaa lajipäälliköille ja valmentajille: te teitte tästä hankkeesta ja sen aikaansaannoksista erinomaisia!

1. Johdanto

Ramboll Management Consulting Oy on toteuttanut keväällä 2014 Skills Finland ry:n toimeksiannosta KILTA-hankkeen vaikuttavuusselvityksen. **Kilpailukykyä ja laatua ammatilliseen koulutukseen huippuosaamisella (KILTA)** -hanke on Opetushallituksen ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama kehittämisshanke, jonka tavoitteena on edistää ammatillisen koulutuksen laatua ja kilpailukykyä kehittämällä ammattitaitokilpailuihin tähtäävää huippuvalmennusjärjestelmää.

Skills Finland ry on yhdistys, jonka tavoitteena on kehittää ammatillisen koulutuksen laatua ja arvostusta. Keskeisin väline tässä työssä ovat ammattitaitokilpailut. Kansallinen Taitaja-kilpailu toteutetaan vuosittain ja se on saavuttanut merkittävän aseman osana ammatillista koulutusta ja toimii sen näyteikkunana. Kansainvälisellä tasolla järjestetään vastaavia EuroSkills- ja WorldSkills-kilpailuita.

KILTA-hanke pyrkii edistämään opettajien ja työpaikkaohjaajien osaamista sekä siirtämään valmennustoiminnan tuloksena syntyviä hyviä käytäntöjä laajemmin osaksi ammatillista koulutusta. Tämän ohella KILTA-hankkeessa on ylläpidetty ja kehitetty huippuvalmennusjärjestelmää, jonka kautta Suomen edustajat valmentautuvat ja osallistuvat kansainvälisiin kilpailuihin. Kilpailu- ja valmennustoiminnan toivotaan kehittävän ammatillisen koulutuksen laatua ja sitä kautta suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

KILTA-hankkeen vaikuttavuusarvioinnin tavoitteena on ollut selvittää, miten hanke on vastannut sille asetettuihin tavoitteisiin ja kuinka kilpailu- ja valmennustoiminta on tukenut ammatillisen koulutuksen laadun kehittymistä. Samalla on ollut tarkoitus selvittää, miten kilpailu- ja valmennustoiminta on huomioitu eri oppilaitoksissa ja millaisia imagovaikutuksia oppilaitokset ja yritykset ovat kokeneet saaneensa toimintaan osallistumisesta.

KILTA-hanke on osa ESR-rahoitteista huippuvalmennusjärjestelmää kehittävää hankejatkumoa (HUVA I, HUVA II, HUKI). Arvioinnin kysymyksenasettelun näkökulmasta selvitystyössä ei ole kyse vain siitä, miten KILTA-hanke on onnistunut hanketyössään, vaan myös laajemmin kilpailu- ja valmennusjärjestelmän merkityksestä. Samat toimijat osallistuvat usein sekä kansalliseen että kansainväliseen toimintaan. Ammatillisen koulutuksen laadun kehittymisen näkökulmasta näitä kahta tasoa on tarkoituksenmukaista käsitellä yhdessä.

Arviointi on tarpeellinen tilanteessa, jossa hankerahoitusta huippuvalmennusjärjestelmän ylläpitoon ei tulevaisuudessa ole todennäköisesti enää tarjolla, ja jossa ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat säästöt tulevat todennäköisesti heikentämään oppilaitosten mahdollisuuksia panostaa kilpailutoimintaan. Ramboll Management Consulting Oy:n arviointityö toimii ulkopuolisena näkökulmana niihin vaikutusmekanismeihin, joiden oletetaan kehittävän ammatillisen koulutuksen laatua. Arvioinnin keskeinen kysymys on: kehittääkö kilpailu- ja valmennustoiminta ammatillisen koulutuksen laatua ja mitä kautta tämä vaikutus ilmenee? Tämän tarkastelun kautta Ramboll Management Consulting Oy esittää oman näkemyksensä siitä, miten toimintaa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää niin, että se vastaa sille asetettuihin laajempiin tavoitteisiin.

2. KILTA-hanke osana kilpailu- ja valmennusjärjestelmää

KILTA-hanke kehittää ja tukee EuroSkills- ja WorldSkills-ammattitaitokilpailuihin tähtäävää huippuvalmennusjärjestelmää. Lisäksi hankkeessa kehitetään kansainvälistä Abilympics-toimintaa. International Abilympics on joka neljäs vuosi järjestettävä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ammattitaitokilpailu. Suomessa järjestetään vuosittain kansallinen Taitaja-kilpailu, jolla on vakiintunut asema osana suomalaista koulutusjärjestelmää sekä TaitajaPLUS-kilpailu erityistä tukea tarvitseville ammattiin opiskeleville ja ammatinvalintaa tukeva Taitaja9-kilpailu peruskoulun 9.-luokkalaisille. Arviointityön yhteydessä on keskitytty kuulemaan niitä toimijoita, jotka osallistuvat KILTA-hankkeen puitteissa kansainvälisiin ammattitaitokilpailuihin. Tyypillisesti nämä henkilöt vaikuttavat vahvasti myös kansalliseen kilpailutoimintaan.

KILTA-hankkeen ylläpitämään huippuvalmennusjärjestelmään kuuluu noin 20 toisen asteen oppilaitosta, joiden henkilökuntaa toimii lajikohtaisina valmentajina ja lajipäällikköinä. Toimintaan liittyy kolmenlaisia rooleja:

1) Lajipäälliköt

Lajipäällikkö vastaa oman kilpailulajinsa valmennustoiminnan koordinoinnista. Hän osallistuu valmennukseen ja harjoituskilpailutehtävien suunnitteluun sekä pitää yhteyttä ekspertteihin ja valmentajiin. Lajipäällikkö vastaa huippuvalmennushankkeeseen liittyvästä raportoinnista ja rahoituksen anomisesta ja käytöstä. Kansainvälisen toiminnan lisäksi on toivottavaa, että lajipäällikkö vaikuttaa keskeisesti myös Taitajissa. Lajipäällikön roolissa työskentelee 43 henkilöä.

2) Valmentajat

Valmentaja voi hakemuksen mukaan toimia WorldSkills-, EuroSkills- ja Abilympics-valmentajana. Skills Finland ry solmii Skills-valmennusyksikön kanssa sopimuksen, jossa sitoudutaan pitkäjänteisesti kehittämään ammatillista koulutusta ja valmennustoimintaa. Valmentaja laatii yhdessä lajipäällikön ja valmennettavan kanssa valmennettavalle henkilökohtaisen valmennussuunnitelman. Valmentaja seuraa aktiivisesti valmennusprosessin etenemistä ja on valmennettavan tukena.

3) Ekspertit

Skills Finland valitsee ekspertit hakemusten perusteella. Ekspertit toimivat tuomareina kansainvälisissä kilpailuissa. Ekspertit tekevät paljon suunnittelu- ja päätöksentekotyötä ennen kilpailuita. Suomalaisten eksperttien aktiivisuus auttaa varmistamaan, että kilpailulajit ja -tehtävät vastaavat Suomen koulutus- ja elinkeinoelämän tarpeita. Ekspertit sitoutuvat myös oman lajinsa valmennuksen ja Taitaja-kilpailuiden kehittämiseen.

Ammattitaitokilpailuihin liittyvä valmennusjärjestelmä on kolmiportainen. **Perusvalmennukseen** hakeutuu nuoria, jotka ovat kiinnostuneita oman osaamisen kehittämisestä ja kilpailemisesta. Perusvalmennuksen on tarkoitus toteutua mahdollisimman pitkälti osana muuta opetusta, jolloin se palvelee myös muita opiskelijoita. **Huippuvalmennukseen** karsitaan osaavimmat ja motivoituneimmat nuoret. Valmennusta jatketaan entistä intensiivisemmin. Huippuvalmennus tähtää kansainvälisissä ammattitaitokilpailuissa tarvittavien taitojen kehittämiseen ja huippuvalmennusjakson lopussa suoritetaan valinta **maajoukkuevalmennukseen**. Maajoukkuevalmennuksessa tavoitellaan riittävän kilpailuvalmiuden kehittämistä. Kilpailumenestyksen lisäksi järjestelmän tavoitteena on kehittää malleja huippuosaamisen opettamiseen sekä siirtää näitä käytäntöjä kaiken ammatillisen koulutuksen käyttöön.

KILTA-hankkeen laajemmiksi tavoitteiksi on listattu

- ammatillisen koulutuksen laadun ja kilpailukykyyn kehittäminen
- opettajien ja työpaikkaohjaajien osaamisen kehittyminen ja valmiudet kouluttaa huippuosaajia
- yritysten ja oppilaitosten määrän lisääntyminen huippuvalmennusverkostossa
- huippuvalmennuksen hyvien käytäntöjen ja mallien integroiminen ammatilliseen koulutukseen (ja tutkintoon)
- kansallisten ja kansainvälisten verkostojen kehittäminen
- sen varmistaminen, että yhä useammalla opiskelijalla on mahdollisuus kehittää omaa osaamistaan huippuunsa.

Toiminnan odotetaan vaikuttavan ammatillisten oppilaitosten työelämälähtöisyyden paranemiseen sekä työelämän kanssa tehtävän yhteistyön kehittymiseen. Hankkeen uskotaan vaikuttavan yritysten kilpailukykyyn ja osaamisen sekä laajemmin ammatillisen koulutuksen laatuun. Hankkeessa kehitettyjen opetusmenetelmien ja hyvien käytäntöjen toivotaan leviävän laajasti ammatillisen koulutuksen käyttöön. KILTA-hankkeen tavoitteena on nostaa kilpailu- ja valmennustoimintaa esiin ammatillisen koulutuksen kehittämisen välineenä.

Hanke ylläpitää ja tukee huippuvalmennusjärjestelmää mm. kattamalla valmennukseen osallistuvien henkilöiden kustannuksia. Samalla hankkeessa tehdään huippuvalmennusjärjestelmään liittyvää kehittämistyötä. Hankkeessa tuetaan valmennuksen hyvien käytäntöjen integroitumista ammatilliseen koulutukseen mm. rakentamalla erillinen huippuvalmennuksen tutkinnonosa, keräämällä kansainvälistä vertailutietoa ja toteuttamalla pilotti huippuvalmennuksen integroimisesta opettajankoulutukseen. Huippuvalmennusta levitetään yrityksiin ja oppilaitoksiin laatimalla konkreettisia malleja, oppaita ja mm. alakohtaisia tuotekortteja, joita voidaan hyödyntää toiminnan viestinnässä. KILTA-hankkeessa on laadittu erilaisia tuotteita, joiden avulla toiminnan merkityksestä ja eri käytännöistä voidaan kertoa.

KILTA-hanke tukee ja kehittää kansainvälistä sekä välillisesti myös kansallista kilpailu- ja valmennustoimintaa. Ammatillisen koulutuksen laatu kehittyy, kun ammatillisen koulutuksen toimijat osallistuvat valmennus- ja kilpailujärjestelmään. Arviointityössä pitääkin kiinnittää huomiota siihen, että KILTA-hankkeen tavoittelemat laajemmat vaikutukset perustuvat kilpailu- ja valmennusjärjestelmän olemassaoloon, ei hankkeen yksittäisiin toimenpiteisiin. Tämä on vaikuttanut arviointiasetelmaan, mikä on kuvattu tarkemmin luvussa kolme.

KILTA-hanketta on edeltänyt kolme muuta huippuvalmennusjärjestelmää kehittänyttä hanketta (HUVA I, HUVA II ja HUKI). Järjestelmää on kehitetty jo pidemmän aikaa ja kilpailutoiminta on vakiintunut osa ammatillista koulutusta. Aikaisempien hankkeiden yhteydessä on nostettu esiin niitä positiivisia vaikutuksia, joita myös KILTA-hanke tavoittelee. HUKI-hankkeen julkaisemassa ”Huippuvalmennus ammatillisten tutkintojen kehittäjänä” -raportissa kuvataan toiminnan vaikuttavan muun muassa opettajien mahdollisuuksiin saada tärkeää vertailutietoa eri maiden, oppilaitosten ja opettajien tasoeroista ja menetelmistä. Valmennustoiminta tuottaa yrityksille hyviä osaajia ja motivoituneita työntekijöitä. Yritykset oppivat rekrytointien kautta entistä paremmin tunnistamaan huippuosaamisen. Toiminta kehittää ammatillisen koulutuksen arvostusta ja tunnettua ja asettaa ammatillisen koulutuksen kansalliseen ja kansainväliseen vertailuun.

KILTA-hankkeen vaikuttavuusarvioinnin tehtävänä on muodostaa ulkopuolinen näkökulma siihen, toteutuvatko edellä mainitut ja muut mahdolliset vaikutukset ja kuinka merkittävää toiminta on ammatillisen koulutuksen laadun kehittymisen näkökulmasta.

3. Arvioinnin toteutustapa

3.1 Arvioinnin kysymyksenasettelu ja kilpailu- ja valmennustoiminnan vaikutuslogiikka

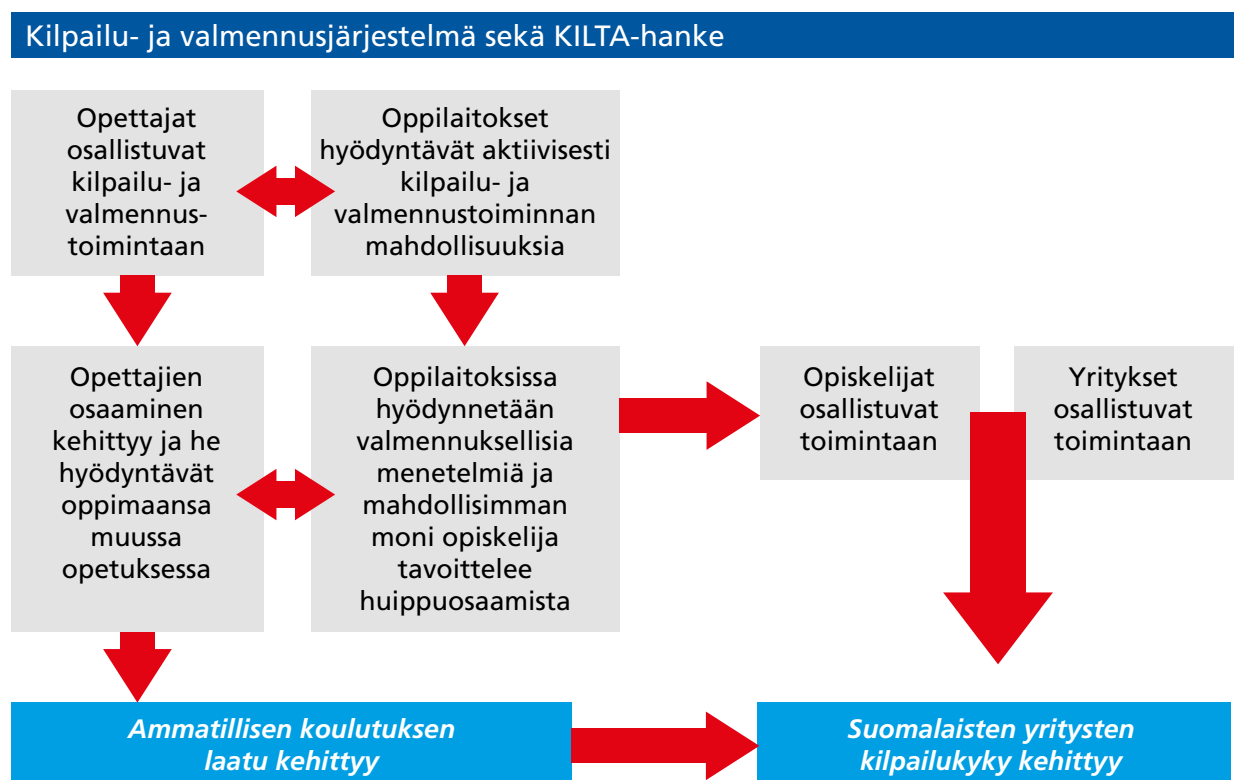
Ramboll Management Consulting Oy:n arviointityön ensimmäisenä tehtävänä on ollut arvioinnin kysymyksenasettelun tarkentaminen. Kuten edellä todettiin, KILTA-hankkeessa asetut laajemmat tavoitteet toteutuvat kilpailu- ja valmennustoiminnan kokonaisuuden kautta. Tällöin arvioinnissa painottuu laajemmin eri toimijoiden kokemukset kilpailu- ja valmennustoiminnan merkityksestä, ei ainoastaan erityisistä KILTA-hankkeen kehittämistoimenpiteistä.

Samoin arviointityötä ei ole ollut tarkoituksenmukaista rajata koskemaan vain kansainvälistä kilpailutoimintaa, sillä esimerkiksi oppilaitosten näkökulmasta kansallinen kilpailutoiminta kehittää samoja asioita ja siihen osallistuu tyypillisesti samoja henkilöitä kuin kansainväliseenkin toimintaan. KILTA-hankkeen keskittyminen huippuvalmennusjärjestelmään on kuitenkin ohjannut arvioinnin tiedonkeruuta, minkä vuoksi arvioinnissa ei esiinny sellaisten toimijoiden näkemyksiä, jotka osallistuisivat kilpailutoimintaan ainoastaan kansallisella tasolla.

Arviointityön yhteydessä on korostettu, että selvityksessä keskitytään tarkastelemaan laajempien yhteiskunnallisten vaikutusten toteutumismahdollisuuksia. Arvioinnin ulkopuolelle on rajautunut varsinainen valmennusjärjestelmän toiminta. Arvioinnissa ei ole esimerkiksi tarkasteltu sitä, miten valmennusjärjestelmä ja valmennusmenetelmät ovat kehittyneet ja miten tämä vaikuttaa kilpailuissa menestymiseen. Arvioinnin kannalta keskeisin kysymys on, kehittääkö toimintaan osallistuminen ammatillisen koulutuksen laatua ja miten nämä vaikutukset ilmenevät.

Arvioinnin kysymyksenasettelun tarkentamisessa on hyödynnetty kilpailu- ja valmennustoiminnan vaikutuslogiikan kuvausta. Kuviossa 1 on toimintaa kuvaavan dokumenttiaineiston sekä KILTA-hankkeen ohjausryhmän kanssa käydyin keskustelun perusteella tunnistettu vaikutusketju, jonka kautta toiminnan laajemmat yhteiskunnalliset vaikutukset voivat syntyä. Tarkastelu on auttanut tunnistamaan ne keskeisimmät kysymykset, joihin arvioinnissa on ollut tarkoituksenmukaista keskittyä.

Kuvio 1. Kilpailu- ja valmennusjärjestelmän vaikutuslogiikka

Oheisessa vaikutusketjussa toiminnan päätavoitteeksi on asetettu kaksi keskeistä yhteiskunnallista vaikutusta: ammatillisen koulutuksen laadun kehittyminen ja suomalaisten yritysten kilpailukykyyn kehittyminen. Kilpailu- ja valmennusjärjestelmä pyrkii vaikuttamaan lähinnä ammatillisen koulutuksen laadun kehittymiseen, jolloin keskeistä on tunnistaa ne hyödyt, joita eri oppilaitokset saavat toimintaan osallistumisesta. Laadukkaampi ammatillinen koulutus vaikuttaa osaltaan siihen, että yrityksillä on käytössä osaavaa työvoimaa. Monet valmennettavat ovat jo työsuhteessa ja yritykset voivat muutenkin osallistua kilpailijoiden valmentamiseen. Tätä kautta ne voivat rekrytoida osaavia ja motivoituneita työntekijöitä ja kehittää omaa kilpailukykyään. Tätä vaikutusyhteyttä ei kuitenkaan kannata korostaa, sillä "suomalaisten yritysten kilpailukykyyn kehittäminen" -tavoitteen näkökulmasta kyseessä on suhteellisen pieni joukko suomalaisia yrityksiä. Vaikutuslogiikkaan perustuen näyttääkin siltä, että keskeisin vaikutusmekanismi muodostuu opettajien osallistumisen kautta. Tällöin arvioinnissa painottuvat teemat, kuten opettajien osallistumismotivaatio ja osallistumisesta koettu hyöty. Oppilaitokset taas voivat vaikuttaa näihin tekijöihin luomalla kilpailu- ja valmennustoimintaa tukevat puitteet.

Oheisesta vaikutusketjusta tehtyjen havaintojen lisäksi arvioinnin kysymyksenasetteluun vaikuttaa myös asetettujen tavoitteiden luonne. Kilpailu- ja valmennustoiminnan laajemman yhteiskunnallisen vaikutuksen on nähty rakentuvan ammatillisen koulutuksen laadun kehittymisen kautta. Laadun kehittymistä kuvaavia kriteerejä tai siihen vaihteittain johtavia tuloksia ei ole kilpailu- ja valmennustoiminnan yhteydessä tarkemmin määritelty, minkä vuoksi ilmiötä määrällisesti mittaavia arviointikysymyksiä ei ole voitu asettaa. Arvioinnissa keskitytäänkin tarkastelemaan niitä mahdollisia hyötyjä, joita eri toimijat tunnistavat kilpailu- ja valmennustoiminnalla olevan ja pohditaan, miten ne voivat tukea ammatillisen koulutuksen laadun kehittymistä. Määrällisten tulosten tarkastelun sijaan arvioinnin keskeisin tehtävä onkin ollut koota yhteen ja analysoida eri toimijoiden näkemyksiä kilpailu- ja valmennustoiminnan merkityksestä. Seuraavassa taulukossa on esitetty arviointia ohjannut kysymyksenasettelu.

Arviointiteema	Tarkemmat kysymykset
Millainen merkitys kilpailu- ja valmennustoiminnalla on ammatilliselle koulutukselle?	<ul style="list-style-type: none"> Mikä motivoi opettajia osallistumaan kilpailu- ja valmennustoimintaan? Kehittääkö toimintaan osallistuminen opettajien osaamista ja voivatko he hyödyntää tätä osaamista muussa opetuksessaan? Näkykö opettajien kehittynyt osaaminen laajemmin oppilaitoksen toiminnassa? Miten muuten kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuminen näkyy oppilaitoksissa (esim. imagon kehittyminen ja yritys yhteistyö)? Miten oppilaitokset ovat organisoineet kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistumisen?
Millaisia hyötyjä yritykset saavat kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistumisesta?	<ul style="list-style-type: none"> Millaisia erilaisia hyötyjä yritykset ovat omalla kohdallaan tunnistaneet kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistumisella olleen? Mitkä taustatekijät vaikuttavat koettuihin hyötyihin? Millä tavoin yritysten motivaatiota osallistua kilpailu- ja valmennustoimintaan voidaan kehittää?
Miten KILTA-hanke on onnistunut kehittämään huippuvalmennusjärjestelmää?	<ul style="list-style-type: none"> Mitkä ovat olleet eri toimijoiden mielestä KILTA-hankkeen keskeisimmät onnistumiset, kun tarkastellaan oppilaitosten mahdollisuutta hyötyä kilpailu- ja valmennustoiminnasta? Mihin asioihin KILTA-hankkeen tai Skills Finland ry:n toiminnassa pitäisi keskittyä tulevaisuudessa?
Miten kilpailu- ja valmennustoimintaa pitäisi kehittää tulevaisuudessa?	<ul style="list-style-type: none"> Miten kilpailu- ja valmennustoimintaa voitaisiin eri toimijoiden näkökulmasta hyödyntää vielä enemmän? Miten kilpailu- ja valmennustoiminnan rahoitus ja organisoituminen pitäisi tulevaisuudessa ratkaista?

Arviointiraportti on jäsenetty pääpiirteissään oheisten arviointiteemojen mukaisesti. Luvussa 4.1 tarkastellaan, miten eri toimijat ovat kokeneet kilpailu- ja valmennustoiminnan yleisen merkityksen ammatillisen koulutuksen kehittämisen työkaluna. Luvuissa 4.2 ja 4.3 pohditaan opettajien osallistumismotivaatiota sekä toiminnan vaikutusta heidän osaamiseensa. Luvussa 4.4 käsitellään oppilaitosten suhtautumista kilpailu- ja valmennustoimintaa ja luvussa 4.5 mahdollisuuksia integroida valmennusta osaksi muuta opetusta. Luvussa 4.6 käsitellään kilpailu- ja valmennustoimintaa siihen osallistuvien yritysten näkökulmasta. Luvut 4.7 ja 4.8 käsittelevät arvioita KILTA-hankkeen toiminnasta sekä ehdotuksia toiminnan jatkolle.

Luvussa 5 esitetään arvioitsijan johtopäätökset, jotka perustuvat arviointiprosessin suunnitteluun, toteutukseen sekä arvioinnin yhteydessä tehtyihin havaintoihin. Johtopäätösten tarkoituksena on esittää arvioitsijan ulkopuolinen näkemys kilpailu- ja valmennustoiminnan merkityksestä sekä pohtia niitä eri tekijöitä, jotka voisivat tulevaisuudessa viedä toimintaa eteenpäin. Näihin havaintoihin perustuen Ramboll Management Consulting Oy esittää kuudennessa luvussa kehittämis ehdotuksia, jotka koskevat erityisesti kilpailu- ja valmennustoiminnan kokonaisuuden organisointia tulevaisuudessa.

3.2 Arvioinnin menetelmät ja aineistot

KILTA-hankkeen vaikuttavuusarvioinnissa on ollut tavoitteena kuulla monipuolisesti kilpailu- ja valmennusjärjestelmään kytkeytyviä toimijoita. Arvioinnin yhteydessä onkin kuultu sekä eri rooleissa KILTA-hankkeeseen osallistuneita opettajia että kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuneiden oppilaitosten johtoa. Tämän lisäksi arvioinnin yhteydessä on tutustuttu toimintaan osallistuneiden yritysten näkemyksiin kilpailu- ja valmennustoiminnan merkityksestä sekä haastateltu KILTA-hankkeen ohjausryhmää. Ohjausryhmän haastattelut sekä ohjausryhmän kokouksessa käyty keskustelu ovat ohjanneet arvioinnin toteutusta.

Kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuvat opiskelijat on rajattu arvioinnin ulkopuolelle. Selvitystyön yhteydessä oletetaan, että kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuminen kehittää opiskelijoiden osaamista ja tarjoaa heille kokemuksia, jotka vaikuttavat positiivisesti esimerkiksi työpaikan löytämiseen. Erityisen selvä tämä oletus on juuri kansainvälisiin kisoihin valmentautujien kohdalla. Opiskelijoiden näkökulmaa sivutaan kuitenkin eri yhteyksissä.

Arvioinnin yhteydessä on toteutettu sähköisiä kyselyitä ja haastatteluita. Kilpailu- ja valmennustoimintaan vuonna 2014 osallistuneille opettajille (lajipäälliköt, valmentajat ja ekspertit) toteutettiin sähköinen kysely. Kysely lähetettiin 126 henkilölle ja siihen vastasi 49 henkilöä. Kyselyn vastausprosentti oli näin ollen 39. Kyselyn tuloksia täydennettiin haastatteluilla, joita toteutettiin 20 kappaletta. Arvioinnissa pyrittiin haastattelemaan erityisesti niitä ihmisiä, jotka eivät olleet vastanneet kyselyyn. Kyselyn ja haastatteluiden yhteiseksi vastausprosentiksi muodostui hieman yli 50 %. Haastattelut kestivät noin 20 minuuttia.

Vuonna 2014 toimintaan osallistuneet lajipäälliköt, valmentajat ja ekspertit edustivat 21 oppilaitosta. Näiden oppilaitosten johdolle suunnattiin sähköinen kysely, johon vastasi 12 oppilaitoksen edustajat. Lisäksi osaa johtajista haastateltiin vielä tarkemmin. Vertailun vuoksi arvioinnin yhteydessä haastateltiin myös kolmea sellaisen oppilaitoksen rehtoria, jotka eivät ole vuonna 2014 osallistuneet KILTA-hankkeen toimintaan. Yhteensä oppilaitosten johdon haastatteluita tehtiin kahdeksan kappaletta. Toiminnassa vuonna 2014 mukana olleista oppilaitoksista tavoitettiin arvioinnin yhteydessä siis noin 50 %.

Arvioinnin kannalta on myös hyvä huomata, että oppilaitosten osallistumisaktiivisuus vaihtelee runsaasti. Esimerkiksi yhdeksästä oppilaitoksesta toimintaan on osallistunut ainoastaan yksi henkilö. Viidestä oppilaitoksesta toimintaan osallistuu yli 10 henkilöä.

KILTA-hankkeen vaikuttavuus selvityksen yhtenä tavoitteena on ollut selvittää, miten valmennustoimintaan osallistuvat yritykset ovat kokeneet toiminnan hyödyntäneen heidän liiketoimintaansa. Arvioinnin yhteydessä lajipäälliköitä pyydettiin välittämään sähköinen kysely heidän omille yrityskontakteilleen sekä lajissa toimiville valmentajille. Kyselyyn saatiin niin vähän vastauksia, ettei sitä ole ollut mahdollista hyödyntää arviointityön yhteydessä. Kyselyn sijaan arvioinnissa hyödynnettiin KILTA-hankkeessa toimineiden lajipäälliköiden vuosina 2012–2013 keräämää yritys haastatteluaineistoa, josta ei ole aikaisemmin tehty yhteenvetoa. Arvioinnin yhteydessä käytiin läpi yhteensä 170 haastattelulomaketta, joiden havainnot tiivistettiin Excel-taulukkoon. Yhteenvetoa on hyödynnetty luvussa 4.6. Yritys haastatteluja ei ole ollut saatavilla kaikista lajeista ja osittain niiden antama informaatio on vähäinen – esimerkiksi kirjatut vastaukset

ovat hyvin lyhyitä. Vastausten perusteella voidaan kuitenkin käsitellä yritysten kokemuksia toiminnasta ja tehdä havaintoja sen suhteen, minkälaiset yritykset kokevat hyötyvänsä toiminnasta muita enemmän ja millaisia nämä hyödyt ovat. Yrityksillä on ollut mahdollisuus kertoa, miten toimintaan liittyviä hyötyjä voitaisiin heidän mielestään lisätä. Aineiston pohjalta valikoitiin yrityksiä, joita lähestyttiin haastattelupyynnöllä, mutta vain muutama yritys suostui haastatteluun. Yritysyhteistyöstä ja sen merkityksestä on lisäksi keskusteltu KILTA-toimijoiden ja oppilaitosten johdon kanssa.

Kaikki arvioinnin yhteydessä haastatellut henkilöt on listattu raportin liitteessä 1. Seuraavassa luvussa käydään läpi arvioinnin keskeisimmät havainnot. Käsiteltävät asiat on jaettu teemoihin ja niiden yhteydessä hyödynnetään kaikkea relevanttia aineistoa sekä niiden pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä.

4. Arviointihavainnot

4.1 Kilpailu- ja valmennustoiminnan tavoitteet

Selkeä lähtökohta kilpailu- ja valmennustoiminnan merkityksen arvioimiselle on kysyä, vastaavatko toiminnalle asetetut tavoitteet niitä haasteita, joita ammatillisen koulutuksen kehittämiseen liittyy. Uskovatko eri toimijat, että ammattitaitokilpailut ja niitä tukeva valmennusjärjestelmä ovat tarkoituksenmukaisia tapoja kehittää koulutusta?

Kilpailu- ja valmennustoiminnan voi katsoa olevan vakiintunut osa suomalaista ammattikoulutusjärjestelmää. Muutamissa arvioinnin yhteydessä tehdyissä haastatteluisa on käyty läpi ammattitaitokilpailuiden historiaa Suomessa. Kilpailu- ja valmennustoiminnan taustalla on ollut tarve kehittää ammatillisen koulutuksen laatua tilanteessa, jossa 1980- ja 1990-lukujen taitteessa todettiin, ettei ammatillinen koulutusjärjestelmä kykene vastaamaan tarpeeksi hyvin työelämän tarpeisiin. Ammatillisen koulutuksen työelämäyhteistyötä lähdettiin kehittämään monella eri tavalla. Tutkintoihin liitettiin työssäoppimisjaksoja ja näyttötutkintojärjestelmää kehitettiin. Toisena ammatillisen koulutuksen ongelmana nähtiin sen huono maine. Kilpailu- ja valmennusjärjestelmä on ollut yksi tapa rakentaa työelämäyhteistyötä, motivoida koulutuksenjärjestäjiä panostamaan laatuun sekä viestiä ammatillisesta koulutuksesta positiiviseen sävyyn nostamalla esiin onnistumisia ja huippuosaamista.

Toiminnan merkityksestä kertoo sen jatkuvuus. Skills Finland ry on perustettu vuonna 1993 ja Taitaja-kilpailut täyttivät 25 vuotta vuonna 2014. Taitaja-kilpailujen merkitystä on kuvattu ”Taitaja – 25 vuotta tietoa, taitoa ja tahtoa” -kirjassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut pitkäjänteisesti sekä kansallista kilpailutoimintaa että kansainvälisiin kilpailuihin liittyvää hanketoimintaa. Kilpailu- ja valmennustoiminnan nähdään yleisesti ottaen kehittävän ammatillisen koulutuksen laatua ja imagoa. Toiminnan hyötyjä kuvaillaan varsin samanlaisin painotuksin sekä toimintaa kuvaavissa julkaisuissa että arvioinnin yhteydessä toteutetuissa kyselyissä ja haastatteluisa. Tärkeä huomio onkin, että ammatillisten oppilaitosten johto, kilpailu- ja valmennusjärjestelmän koordinaattorit sekä opetus- ja kulttuuriministeriön edustajat jakavat näkemyksen siitä, että toiminnan tavoitteena on koulutuksen kehittäminen, ei esimerkiksi menestyminen kansainvälisissä kilpailuisa.

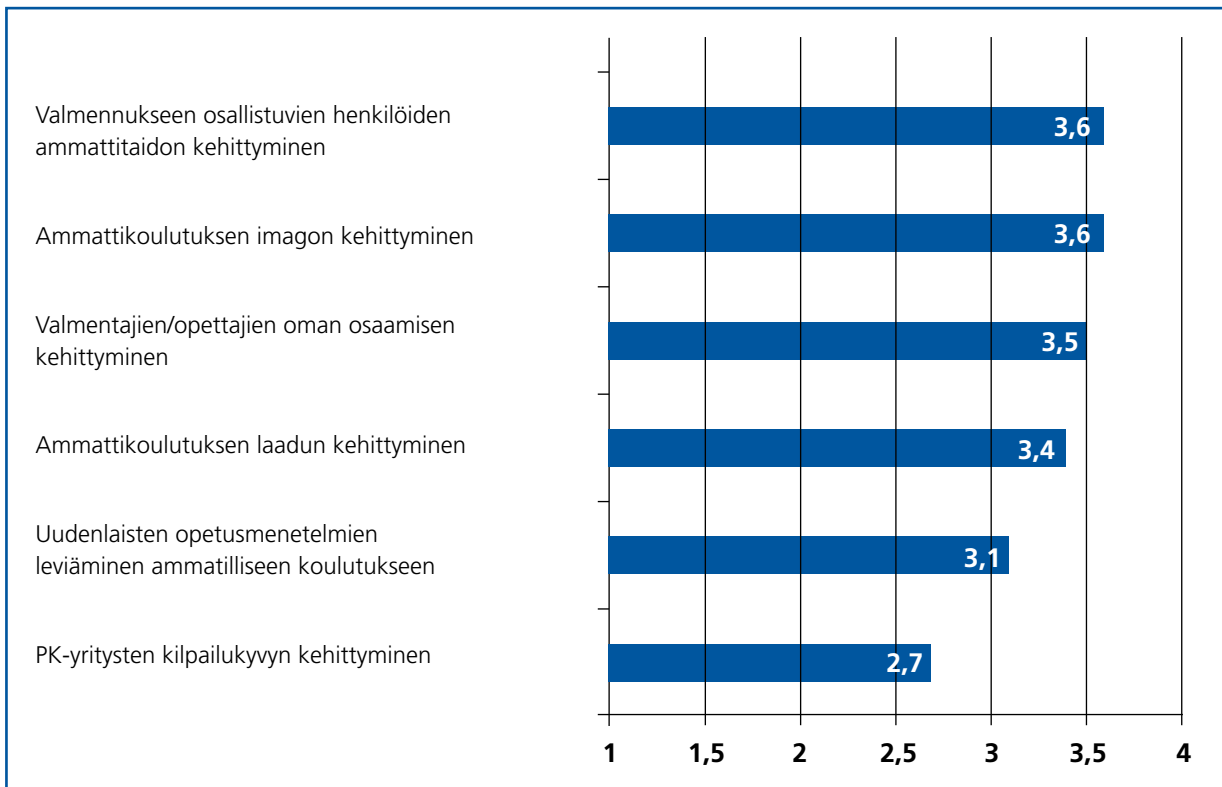
KILTA-hankkeen voidaankin katsoa olevan osa järjestelmää, joka on hyvin vakiintunut ja jonka toiminnan erilaiset merkitykset tunnustetaan laajasti. Toisaalta toiminnan merkitystä ja toteuttamistapoja joudutaan jatkuvasti arvioimaan. Arvioinnin yhteydessä tehdyissä haastatteluisa ammatillisten oppilaitosten johtajat kuvailevat koulutukseen kohdistuvien säästöjen asettavan myös kilpailutoiminnan resursoinnin tarkasteluun. Panostuksia kilpailu- ja valmennustoimintaan, joiden nähdään erityisesti palvelevan opiskelijoiden parasta kolmannesta, joudutaan käsittelemään suhteessa muihin ammatilliselle koulutukselle tärkeisiin tavoitteisiin, kuten esimerkiksi keskeyttämisten ehkäisyyn. Tästä näkökulmasta katsoen KILTA-hankkeen tärkeimpänä tehtävänä on kehittää kilpailu- ja valmennustoimintaa sekä sen resurssien käyttöä niin, että toiminnan positiivisia hyötyjä pystytään entistä systemaattisemmin ja laajemmin hyödyntämään.

Kuviossa 2 on kuvattu, miten huippuvalmennusjärjestelmään vuonna 2014 osallistuneet lajipäälliköt, ekspertit ja valmentajat (KILTA-toimijat) kokevat kilpailu- ja valmennustoiminnan edistäneen alla mainittuja asioita.

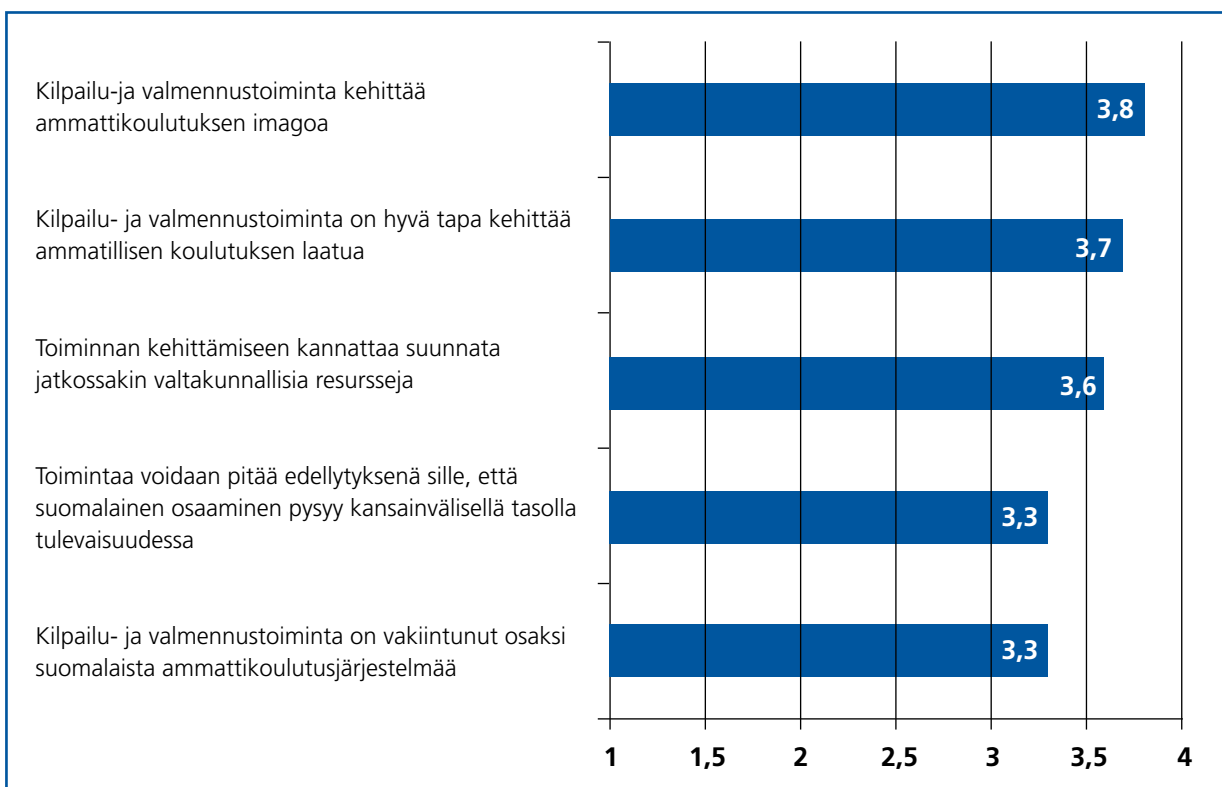
Vastaajat suhtautuvat erittäin positiivisesti kilpailu- ja valmennustoiminnan mahdollisuuksiin edistää toimintaan osallistuvien opiskelijoiden ammattitaidon kehittymistä, ammattikoulutuksen imagoa sekä opettajien oman osaamisen kehittymistä. Kaiken kaikkiaan vastaajat näkevät, että kilpailu- ja valmennustoiminta voi edistää ammatillisen koulutuksen laadun kehittymistä. Myös KILTA-toimijoiden haastatteluiden yleissävy on ollut läpi arvioinnin hyvin positiivinen. Toimijat eivät kyseenalaista toiminnan merkitystä ja tavoitteita. Eräs haastateltava opettaja kysyykin, miten osaamista kehitettäisiin ja verkostoitumista tuettaisiin, jos tätä toimintamuotoa ei olisi olemassa.

Vastaavasti arvioinnin yhteydessä kysyttiin arvioinnin kohderyhmään kuuluneilta ammatillisten oppilaitosten johtajilta heidän näkemyksiään kilpailu- ja valmennustoiminnan yleisestä merkityksestä. Kuten kuviossa 3 käy ilmi, vastaajat ovat suhtautuneet toiminnan yleiseen merkitykseen hyvin positiivisesti.

Kuvio 2. KILTA-toimijoiden kysely. Miten hyvin valmennustoiminta mielestäsi edistää tällä hetkellä seuraavia tavoitteita? (1 = ei edistä ollenkaan – 4 = edistää erittäin hyvin). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 49.

Kuvio 3. Oppilaitosten johdon kysely. Ota kantaa seuraaviin väittämiin, jotka kuvaavat kilpailu- ja valmennustoiminnan yleistä merkitystä (1 = täysin eri mieltä – 4 = täysin samaa mieltä). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 12.

Oppilaitosten johdon kyselyyn vastanneet henkilöt ovat hyvin yksimielisiä siitä, että kilpailu- ja valmennustoiminta kehittää ammattikoulutuksen imagoa ja että se on hyvä tapa kehittää koulutuksen laatua. Johtoa pyydettiin myös arvioimaan, kuinka tärkeä kehittämiskohde kilpailu- ja valmennustoiminta on osana ammatillisen koulutuksen kokonaisuutta. Kahdestatoista vastaajasta yhdeksän piti toimintaa joko melko tai erittäin tärkeänä kehittämiskohteena. Kyselyn jälkeen toteutetuissa oppilaitosten johdon haastatteluissa keskusteltiin erilaisista ammatilliseen koulutukseen kohdistuvista kehittämispaineista, joihin kuuluu muun muassa keskeyttämisten ehkäisy. Kilpailu- ja valmennustoiminnan tukemista pidetään tärkeänä, koska sen kautta voidaan kiinnittää huomiota myös lahjakkaisiin opiskelijoihin. Toiminta voi toteuttaa myös esimerkiksi oppilaitosten kansainvälistymiseen liittyviä tavoitteita.

”Pystyy keskustelemaan siitä, mistä johtuu, että samat kaupungit ja maat pärjäävät vuodesta toiseen.”

Sekä KILTA-toimijat että arvioinnin yhteydessä haastatellut oppilaitosten johtajat tunnistavat ne tavoitteet, joita kilpailu- ja valmennustoimintaan on vuosien varrella yhdistetty ja näkevät niiden toteutumisen mahdollisena. Toiminnasta puhutaan positiivisesti ja sitä pidetään vakiintuneena osana ammatillista koulutusta. Toiminta yhdistää monia eri tavoitteita. Se tukee motivoituneiden ja lahjakkaiden opiskelijoiden mahdollisuuksia kehittää omaa ammattitaitoaan, tarjoaa opettajille uusia ideoita ja mahdollisuuden päivittää omaa osaamistaan, asettaa ammatillisen koulutuksen kansalliseen ja kansainväliseen vertailuun sekä toteuttaa osaltaan ammatillisen koulutuksen kansainvälisen yhteistyön tavoitteita. Kilpailu- ja valmennustoiminta vaikuttaa myös positiivisesti ammatillisen koulutuksen mielikuvaan ja arvostukseen.

4.2 Opettajien osallistuminen kilpailu- ja valmennustoimintaan

Arviointityön yhteydessä on hyödynnetty kilpailu- ja valmennustoimintaa kuvaavaa vaikutuslogiikkaa toiminnan positiivisten vaikutusten syntymekanismien hahmottamiseksi. Ammatillisen koulutuksen laadun kehittymisen kannalta keskeistä näyttää olevan se, miten laajasti eri oppilaitosten ja oppialojen opettajat osallistuvat toimintaan (lajipäälliköt, ekspertit, valmentajat jne.) ja millä tavoin osallistuminen kehittää heidän osaamistaan. Arvioinnin yhteydessä tehdyissä haastatteluissa myös korostetaan osallistumisaktiivisuuden merkitystä toiminnan positiivisten vaikutusten leviämässä.

KILTA-hankkeen toimintaan on vuonna 2014 osallistunut henkilöstöä noin 20 oppilaitoksesta. Osallistuneiden aktiivisuus vaihtelee selkeästi. Oppilaitosten johdon haastatteluiden ja kyselyn perusteella osallistuminen oppilaitosten sisällä on vahvasti alakohtaista ja riippuvaista aktiivisesta henkilökunnasta. Tämä näkyy kansainvälisen kilpailutoiminnan lisäksi myös Taitaja-kilpailuihin osallistumisessa. Tämän vuoksi on tärkeää pohtia, voiko yhdelle alalle kerääntynyt osallistumiskokemus vaikuttaa oppilaitoksen sisällä positiivisesti toisiin opetusaloihin. Pystyvätkö opettajat levittämään valmennustoimintaan liittyviä työkaluja ja menetelmiä oppilaitoksen sisällä?

Yksinkertaisin tapa lisätä kilpailu- ja valmennustoiminnan vaikutuksia näyttää olevan uusien opettajien motivoiminen osallistumaan toimintaan. Opettajien oman ja taustayhteisön osaamisen kehittymisen lisäksi toiminnan laajentuminen tuo sen piiriin uusia opiskelijoita ja yrityskumppaneita. Opettajien osallistumismotivaatiosta on keskusteltu sekä oppilaitosten johdon että KILTA-hankkeen toimijoiden haastatteluissa. Näiden keskustelujen selkeänä johtopäätöksenä voidaan todeta, etteivät opettajat osallistu valmennustoimintaan taloudellisen hyödyn motivoimina. Valmennustoiminnasta saatavat korvaukset ovat hyvin pieniä ja parhaimmillaan mahdollistavat toimintaan osallistumisen.

Opettajien motivaatio kilpailu- ja valmennustoimintaan perustuu muihin asioihin, joista keskeisimpinä mainitaan kilpailuhenkisyys sekä ylpeys omasta ammattialasta ja halu kehittää omaa osaamista. Osallistujille voi olla tärkeää pystyä tarjoamaan haasteita myös edistyneemmille opiskelijoille. Lahjakas ja motivoitunut

opiskelija voi kannustaa opettajaa aktivoitumaan toiminnan suhteen. Kilpailu- ja valmennustoiminta tuo vaihtelua arkityöhön ja sillä mainitaan oleva positiivisia vaikutuksia osallistujien jaksamiseen. Toiminnan kansainvälinen ulottuvuus ja verkostoituminen muiden oppilaitosten kollegoiden kanssa tuovat työhön uusia ajatuksia. Oheisessa laatikossa on nostettu esiin KILTA-toimijoiden haastatteluissa mainitsemia motivaatiotekijöitä. Kansainvälisiin kilpailuihin osallistujilla on haastatteluiden perusteella pitkä kokemus kansallisiin Taitaja-kilpailuihin osallistumisesta.

Motivaatiotekijöitä

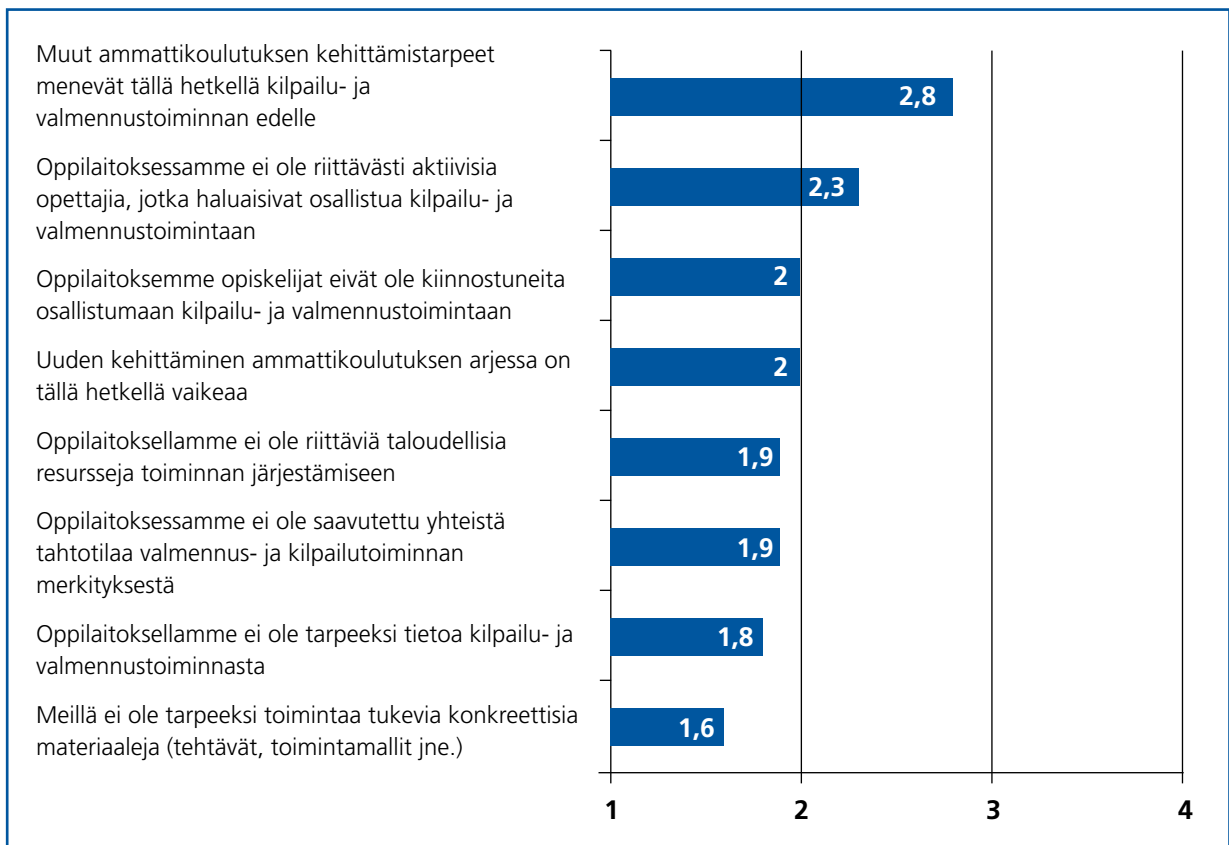
- Toiminta piristää normaalia arkea.
- Onnistumisen tunne ja mahdollisuus tukea kilpailijoita.
- Verkostoituminen.
- Näkee mitä muut tekevät kansallisesti ja kansainvälisesti.
- Mahdollisuus tukea omaa alaa – olla uusien asioiden kanssa tekemisissä.
- Oma ammatillinen kehitys tulee turvattua.
- Oman alan tunnettuuden ja vetovoimaisuuden kehittäminen.
- Erittäin hyvä ammatillisen koulutuksen kehittämisen väline – muita keinoja on vähän.
- Tehtäviä voi käyttää suoraan opetukseen.
- Saa toteuttaa itseään.

Lajipäälliköiden ja valmentajien haastatteluissa keskusteltiin mahdollisuudesta innostaa muita opettajia mukaan kilpailu- ja valmennustoimintaan sekä mahdollisuudesta levittää valmennustoimintaan liittyviä pedagogisia malleja. Haastatteluiden perusteella toimintaan osallistuvat opettajat pitävät asiaa aktiivisesti esillä omissa työyhteisöissään ja kertovat toiminnasta. Osaaminen, pedagogiset menetelmät ja innostus toimintaa kohtaan leviävät yhden ammattialan sisällä. Haastateltavat eivät nosta esiin esimerkkejä siitä, että vastaavanlaista leviämistä tapahtuisi oppilaitoksen sisällä alalta toiselle.

Osallistumisen kulttuuri tarttuu ja oppilaitoksiin muodostuu aloja, joissa osallistuminen kansallisiin ja sitä kautta kansainvälisiin kilpailuihin muodostuu tärkeäksi osaksi toimintaa. Arvioinnin yhteydessä tehtyjen haastatteluiden ja kyselyn perusteella oppilaitosten johto näkee opettajien motivaation keskeisimpänä ajurina kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistumiselle. Oppilaitokset eivät osallistu toimintaan ilman innostuneita opettajia. Osallistumista ei johdon mielestä voida edellyttää kaikilta.

Kuviossa 4 on kuvattu oppilaitosten johdon näkemyksiä siitä, mitkä asiat ehkäisevät oppilaitoksia hyödyntämästä kilpailu- ja valmennustoiminnan mahdollisuuksia täysimääräisesti.

Kuvio 4. Oppilaitosten johdon kysely. Ota kantaa seuraaviin väittämiin, jotka liittyvät oppilaitoksenne kohtaamiin haasteisiin kilpailu- ja valmennustoiminnan järjestämisessä. (1 = täysin eri mieltä – 4 = täysin samaa mieltä). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 12.

Kuviosta nähdään, että aktiivisten opettajien määrän lisäksi kilpailu- ja valmennustoiminnan hyödyntämisen haasteeksi nostetaan etenkin muut ammattikoulutuksen kehittämistarpeet. Haastatteluiden perusteella kilpailu- ja valmennustoiminnan puitteiden kehittämismahdollisuuksiin vaikuttavat selkeästi ammattikoulutuksen rajalliset resurssit. Vaikka opettajien aktiivisuus lisääntyisikin, ei oppilaitoksilla ole välttämättä tulevaisuudessa mahdollista vastaavasti lisätä omaa panostustaan. Monet haastateltavat nostivatkin esiin, että heidän tulee tulevaisuudessa harkita kilpailu- ja valmennustoiminnan resursointia uudelleen, eikä toiminnan laajentamiseen ole välttämättä mahdollisuuksia.

“Valmennustoiminta kaipaa lisäresursseja ja taloudellista tukea. Taloustilanne on kiristynyt oppilaitoksessamme, joten tästäkin toiminnasta joudumme säästämään.”

“Kun meillä kilpailutoiminta on strateginen henkilöstön osaamisen kehittämisen väline, siihen myös resursoidaan ja sitä nostetaan esille. Jos näin ei tehtäisi, olisi kaikki turhaa puhetta.”

Edellä kuvatun perusteella nousee luontevasti esiin myös kysymys siitä, millä tavalla ja missä määrin kilpailu- ja valmennustoiminta ylipäänsä voi kasvaa. Oppilaitosten johdon haastatteluisa todettiin, että esimerkiksi Taitaja-kilpailut ovat jo kasvaneet niin isoksi tapahtumaksi, että vain tarpeeksi suuret oppilaitokset ja kaupungit voivat niitä järjestää. Kansainvälisiin kilpailuihin tähtäävään valmennustoimintaan taas ei luontevasti voi osallistua kovin suuria joukkoja. Luontevimmin kasvu voikin tapahtua siinä vaiheessa, kun Suomen edustajia karsitaan. Myös alueellisten ja koulukohtaisten kilpailujen roolia kansallisten Taitaja-kilpailuiden rinnalla voidaan vahvistaa.

4.3 Opettajien osaamisen kehittyminen ja sen merkitys oppilaitosten toiminnalle

Arvioinnin yhteydessä haastatellut toimijat tunnistavat laajasti, että kilpailu- ja valmennustoiminnalla voi olla positiivisia vaikutuksia siihen osallistuvien opettajien osaamisen kehittymiseen. KILTA-toimijoiden (lajipäälliköt, ekspertit, valmentajat) kyselyssä ja haastatteluisa on pyritty tunnistamaan, millaista tämän osaamisen kehittyminen on ja miten se näkyy oppilaitoksissa.

KILTA-toimijoita pyydettiin kyselyssä kertomaan, miten kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuminen on kehittänyt heidän osaamistaan opettajana. Kyselyyn vastanneista 49 henkilöstä 37 kertoi näkemyksensä kysymykseen. Tästä joukosta kolme henkilöä kuvasi, ettei heidän osaamisensa ole kehittynyt. Loput vastaajat kuvasivat toiminnan vaikutuksia hyvin positiivisesti.

Vastauksista voidaan erottaa muutamia keskeisiä linjoja:

- Osallistujien oma substanssiosaaminen ja ammatti-identiteetti ovat vahvistuneet uusien verkostojen ja kokemusten kautta.
- Opettajat pystyvät tuomaan opetukseen uusia sisältöjä ja menetelmiä sekä osaavat myös eriyttää opetusta aikaisempaa paremmin. He ovat kehittäneet opetusmateriaalejaan ja pystyvät hyödyntämään opetuksessa esimerkiksi kilpailutehtäviä.
- Osallistajat osaavat tunnistaa aikaisempaa paremmin lahjakkuutta ja heidän arviointiosaamisensa on kehittynyt.

”Aikaisemmin huomioin erillisillä tehtävillä opiskelijoita, joilla oli oppimisen vaikeuksia. Nyt osaan huomioida myös erityislahjakkaita. Oma substanssiosaaminen on kehittynyt myös alueilla, jotka eivät aikaisemmin kuuluneet päivittäiseen työhön.”

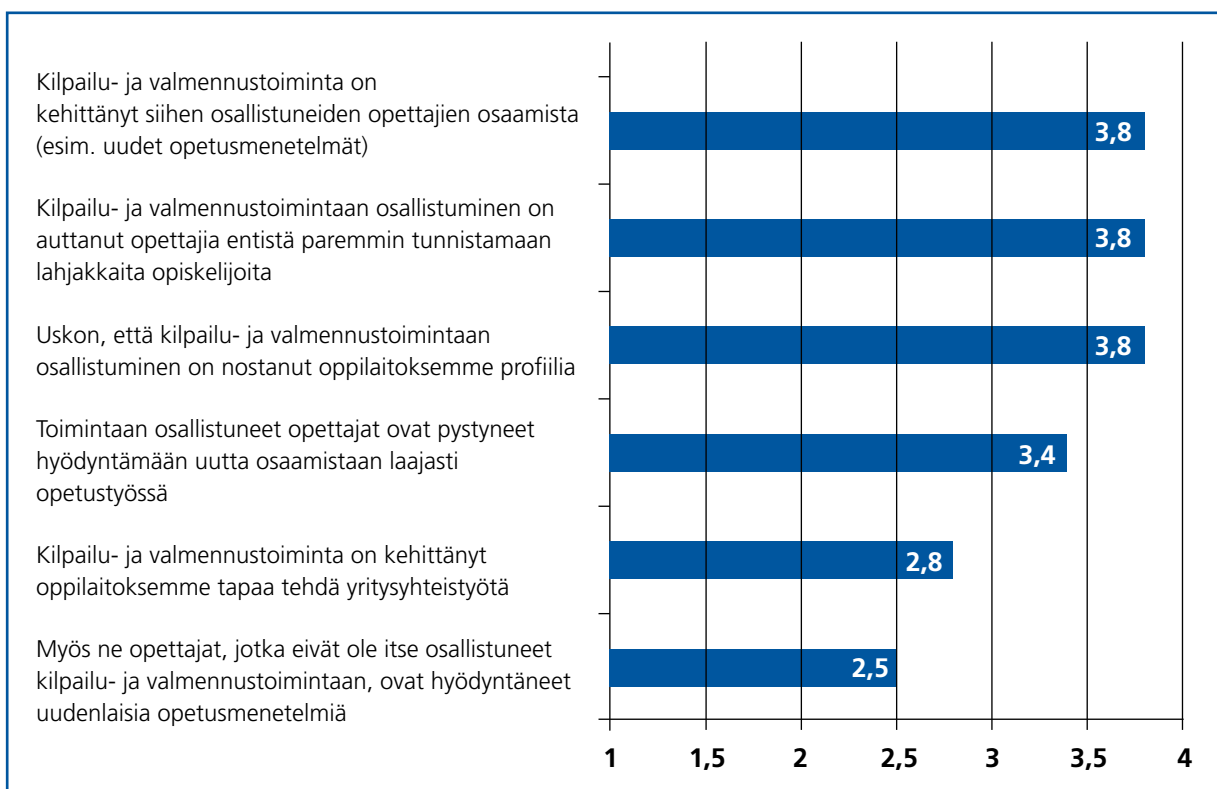
”Kilpailutoiminta on tuonut huomattavasti uutta näkökantaa opetukseen, on päässyt seuraamaan ja siten soveltamaan erilaisten toimijoiden tapoja, työmenetelmiä ja työkuulttuuria.”

Vastaajat kokevat, että toimintaan osallistuminen sekä siihen liittyvät kansalliset ja kansainväliset verkostot ovat avartaneet heidän näkemyksiään ja tuoneet työhön uutta motivaatiota ja innostusta. Osallistuminen on voinut haastaa opettajia uudella tavalla kehittämään omaa osaamistaan. Opinhaluisen nuoren ohjaaminen vie myös opettajaa eteenpäin.

Lajipäälliköiden ja valmentajien haastatteluissa osaamisen kehittämiseen suhtauduttiin hyvin positiivisesti. Kaikki haastateltavat tunnistivat toimintaan osallistumisen tuovan lisäarvoa omaan työhön. Haastateltavat nostavat esiin sekä oman ammattiosaamisen että pedagogisen osaamisen kehittymisen (esimerkiksi arviointi). Kontaktit kotimaisiin ja kansainvälisiin kollegoihin auttavat näkemään, miten asioita tehdään muualla. Monet haastateltavat nostavat esiin sen, kuinka kilpailu- ja valmennustoiminta auttaa pysymään mukana oman alan kehityksessä.

Opettajien osaamisesta on arvioinnin yhteydessä keskusteltu myös oppilaitosten johdon kanssa. Haastatteluissa he nostivat opettajien osaamisen kehittymisen kilpailu- ja valmennustoiminnan merkittävimmäksi hyödyksi. Oppilaitosten johdon edustajat kuvailevat toimintaan osallistuvia opettajia innokkaiksi ja motivoituneiksi. He haluavat olla kehittämässä omaa ammatti- ja oppialaansa eteenpäin ja ovat aktiivisia usein myös muussa kehittämistoiminnassa. Myös kuviosta 5 käy ilmi, että arvioinnin yhteydessä tavoitettujen oppilaitosten johto suhtautuu hyvin positiivisesti väitteeseen opettajien osaamisen kehittymisen ja kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistumisen yhteydestä.

Kuvio 5. Oppilaitosten johdon kysely. Ota kantaa seuraaviin väittämiin, jotka koskevat kilpailu- ja valmennustoiminnan merkitystä oman oppilaitoksenne toiminnan kehittämiseen. (1=täysin eri mieltä – 4=täysin samaa mieltä). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 12.

Kymmenen kahdestatoista oppilaitosten johdolle suunnattuun kyselyyn vastanneesta henkilöstä oli sitä mieltä, että kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuminen tukee oppilaitoksen kykyä tuottaa laadukasta opetusta. Kyselyssä annettiin mahdollisuus perustella näkemystä, jolloin esiin nousi ennen kaikkea mahdollisuus päästä vertailemaan opetuksen tasoa suhteessa muihin organisaatioihin. Oppilaitosten johdon näkökulmasta tärkeitä ovat myös toiminnan vaikutukset ammattikoulutuksen tunnettuuteen ja näkyvyyteen.

”Taitaja- ja Skills-toimintaan osallistuminen antaa vertailutietoa opetuksen sisältöihin, opetus/valmennusmenetelmiin, työelämän osaamistarpeisiin, ”mikä on in” ja alakohtaista näkemystä kehityssuunnista kansallisesti ja kansainvälisesti. Tärkeä vertaisverkosto opettajille ja tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia. Kehittää opettajien osaamista monipuolisesti (substanssi, pedagogiikka, kielitaito, vuorovaikutus, viestintä, tiimitaidot, valmennus ja ohjaus jne.).”

Lajipäälliköt ja valmentajat nostavat haastatteluissa esiin, että he soveltavat kilpailu- ja valmennustoiminnan oppeja muussa opetustyössään. Kilpailu- ja valmennustehtäviä hyödynnetään laajasti opetuksessa. Kuitenkin haastateltavien mukaan kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuminen vaikuttaa muuhun opetukseen pääasiassa opettajien oman ammattitaidon kehittymisen kautta.

Tärkeää on kuitenkin huomata, että kyselyn ja haastatteluiden perusteella toimintaan osallistumisen positiiviset vaikutukset näyttäisivät rajoittuvan oppilaitosten sisällä niihin ammattialoihin, joissa kilpailu-toimintaan suhtaudutaan aktiivisesti. Osaamisen välittämiseen on vaikea löytää yksinkertaisia ratkaisuja, sillä sen muodostuminen on edellyttänyt henkilökohtaista ja intensiivistä osallistumista kilpailu- ja valmennustoimintaan.

4.4 Oppilaitosten johdon suhtautuminen kilpailu- ja valmennustoimintaan

Kilpailu- ja valmennusjärjestelmän merkittävin vaikutus ammatillisen koulutuksen laatuun syntyy opettajien osaamisen kehityksessä. Toiminnan kansainvälinen ulottuvuus ja valmennukseen liittyvät verkostot voivat vaikuttaa positiivisesti myös opettajien työmotivaatioon. Oppilaitosten näkökulmasta kilpailu- ja valmennustoiminta on myös mahdollisuus vertailla opetuksen laatua kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistumista ja siinä menestymistä hyödynnetään myös oppilaitosten viestinnässä ja markkinoinnissa. Kilpailuihin osallistuminen ja niissä menestyminen näkyy esimerkiksi oppilaitosten kotisivuilla. Oppilaitos voi käyttää kilpailutoimintaa myös profiloitumisen keinona ja pyrkiä sillä tavalla houkuttelemaan lisää hakijoita. Kyselyyn vastanneissa oppilaitoksissa kilpailu- ja valmennustoimintaa hyödynnetään viestinnässä aktiivisesti. Oppilaitosten johto kokee, että toiminta on ylipäänsä vaikuttanut ammatillisen koulutuksen arvostukseen, vaikka sen tarkempaa merkitystä oppilaitosten imagoon on vaikea arvioida. Kilpailu- ja valmennustoiminnan kuvataan ylittävän varsin helposti paikallisen median uutiskynnyksen. Kilpailu- ja valmennustoiminta on hyvä tapa kertoa ammatillisesta koulutuksesta.

”Olemme saaneet paikallislehdistön ja radion kiinnostumaan valmennus- ja kilpailutoiminnasta. Menestyneen opiskelijan tarinat ovat mielenkiintoisia ja nostavat alan houkuttelevuutta. Asiakaslehdissämme on ollut usein juttua myös huippuvalmennuksestamme.”

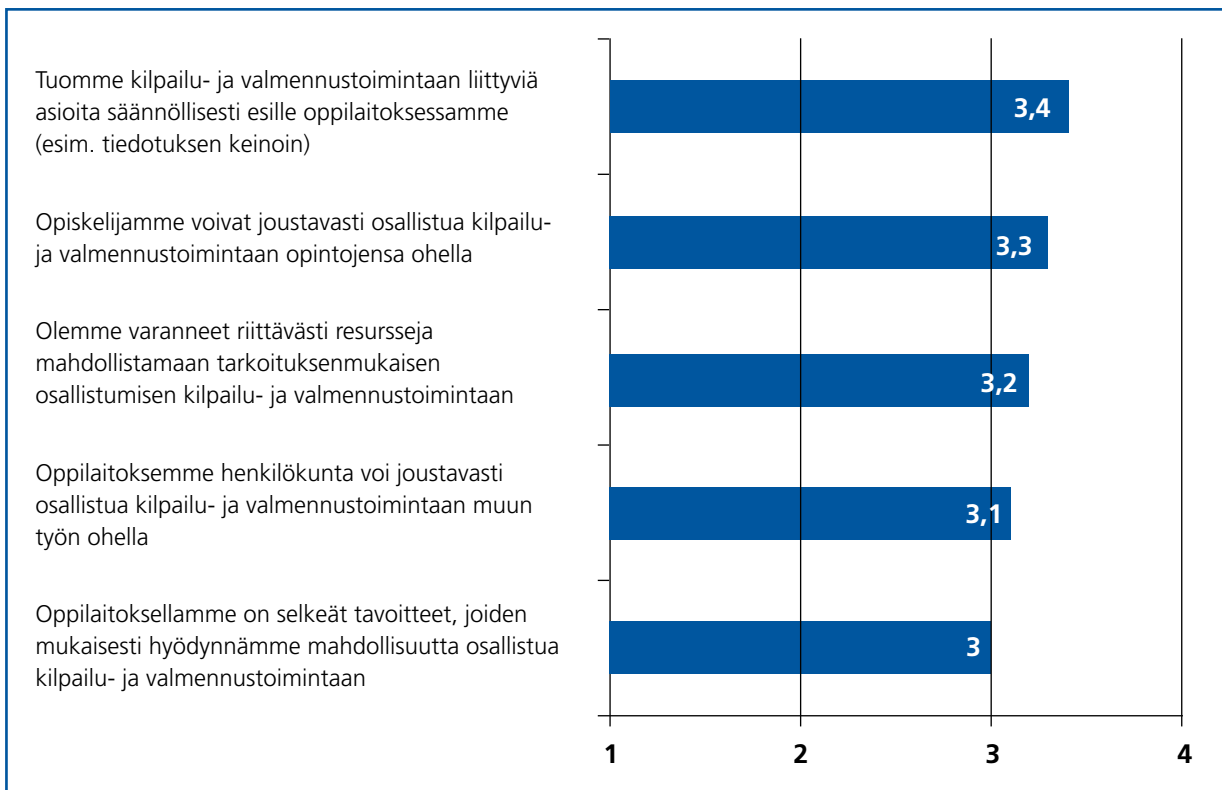
KILTA-hankkeen arvioinnin yhteydessä on kuultu pääasiallisesti sellaisia oppilaitoksia, jotka ovat olleet mukana kansainvälisiin kilpailuihin tähtäävässä toiminnassa. Tässäkin joukossa oppilaitoksissa on eroa sen suhteen, miten aktiivisesti ja suunnitelmallisesti niissä suhtaudutaan kilpailu- ja valmennustoimintaan. Toiset oppilaitokset toteuttavat kilpailu- ja valmennustoimintaa vuosittaisen budjetoinnin ja suunnitelman mukaisesti ja toiset taas reagoivat esille nousevaan tarpeeseen. Kuten edellä todettiin, oppilaitosten johdon mielestä osallistumisaktiivisuus on vahvasti kiinni siitä, miten eri alojen opettajien aktiivisuus toiminnan suhteen vaihtelee.

“Vuosittain opiskelijat osallistuvat Taitajan semifinaaleihin ja menestyttyään Taitajissa jatkavat siitä EuroSkills- ja WorldSkills-valmennukseen. Valmennustoiminta on vain kapea-alaista. Tietyt alat eivät saa lähtemään kilpailijoita edes semifinaaleihin. Mielestäni tämä johtuu opettajien asenteesta.”

“Olemme mielestäni aktiivisesti tukeneet henkilöstön osallistumista toimintaan ja mahdollistaneet rahoituksen ja resurssit. Oppilaitoksemme 100 opettajasta noin 10 toimii valmennus- ja kilpailutoiminnassa, noin 5 henkilöä hyvinkin aktiivisesti, myös kansainvälisesti. Tavoitteena on laajempi osallistuminen ja valmennustoiminnan laajempi hyödyntäminen opetuksessa ja ohjauksessa.”

Kilpailu- ja valmennustoiminta voi olla vahvasti osa oppilaitoksen strategiaa. Johdon kyselyssä ja haastatteluissa on käsitelty sitä, miten toiminta on huomioitu oppilaitoksen johtamisessa. Esimerkiksi erässä kyselyvastauksessa korostetaan hyvin vahvasti sitä, kuinka kilpailu- ja valmennustoiminta nähdään “merkittävänä strategisena henkilöstön kehittämistoimintana ja siihen kannustetaan ja sitä myös resursoidaan”. Kuviosta 6 käy ilmi, että arvioinnin yhteydessä tavoitettujen oppilaitosten johto suhtautuu varsin suunnitelmallisesti kilpailu- ja valmennustoimintaan. Samoin kyselystä kävi ilmi, että kymmenen kahdestatoista oppilaitoksesta mainitsee kilpailu- ja valmennustoiminnan strategiassaan ja että kaikki oppilaitokset ovat varanneet toimintaan erillisiä resursseja. Yhtä oppilaitosta lukuun ottamatta vastaajat kokevat, että he kiinnittävät tietoisesti huomiota siihen, että opiskelijoilla ja henkilökunnalla on hyvät mahdollisuudet osallistua kilpailu- ja valmennustoimintaan.

Kuvio 6. Oppilaitosten johdon kysely. Ottakaa kantaa seuraaviin väittämiin, jotka liittyvät oppilaitoksenne kykyyn tukea kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistumista. (1 = täysin eri mieltä - 4 = täysin samaa mieltä). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 12.

Kyselyyn vastanneet ovat myös kertoneet tarkemmin siitä, miten kilpailu- ja valmennustoiminta on huomioitu oppilaitoksissa. Oppilaitokset ovat nimenneet toimintaa koordinoivia henkilöitä. Toiminnan koordinointi voi olla esimerkiksi yhden vararehtorin vastuulla. Kilpailutoiminnalle on saatettu luoda selkeät pelisäännöt sekä oma budjettinsa. Oppilaitokset pyrkivät myös pitämään esillä mahdollisuutta osallistua toimintaan sekä kannustavat esimerkiksi semifinaalien järjestämistä, jolloin uudet alat voisivat aktivoitua toimintaan.

“Opettajille on resursoitu työsuunnitelmiin valmennustoimintaan osallistuminen. Meillä on valmennus valinnaisina opintoina. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta osallistua oppilaitoksen omiin karsintoihin, semifinaaleihin, valmennukseen ja myös muihin kilpailuihin (yrittäjäys jne.). Henkilöstölle ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta mennä tutustumaan Taitaja-kilpailuihin. Meillä on nimetty joukkueenjohtaja/koordinaattori. Olemme varmistaneet hankerahoituksella mahdollisuuden panostaa toimintaan. Olemme huippuvalmennusyksikkönä aktiivisesti nimenneet ehdokkaiksi valmentajia, lajipäälliköitä jne.”

Tulevaisuudessa oppilaitokset haluavat entistä paremmin integroida kilpailu- ja valmennustoimintaa osaksi muuta opetusta. Osa oppilaitoksista on jo rakentanut kilpailuvalmennuksen mahdollistavia kursseja tai kannustaa hyödyntämään kilpailutehtäviä osana opetusta. Tulevaisuuden kehittämiskohteita ovat muun muassa toiminnan liittäminen osaksi opetussuunnitelman toteutusta ja kilpailusuoritusten hyväksyminen osana näyttötutkintoja. Muita panostuskohteita ovat esimerkiksi oppilaitoskohtaiset ja paikalliset kilpailut. Vähemmän aktiivisia aloja houkutellessaan osallistumaan Taitaja-semifinaaleihin. Osa vastaajista taas arvioi, että toiminta saattaa resurssien niukkuudesta johtuen supistua jonkin verran. Lajipäälliköiltä ja valmentajilta kysyttiin haastatteluissa, millaista tukea he ovat kokeneet saaneensa oman oppilaitoksen johdolta. Valtaosa vastaajista piti johdolta saamaansa tukea hyvänä ja riittävänä. Opettajat ovat saaneet resurssit, jotka mahdollistavat toimintaan osallistumisen ja heitä on siihen kannustettu. Muutamissa vastauksissa myös korostetaan, kuinka oppilaitoksen rehtori on kilpailuhenkinen ja itsekin innostunut asiasta.

”Pyrimme kannustamaan opettajia ja opiskelijoita osallistumaan valmennustoimintaan. Järjestämme oppilaitoksessamme valmennusleirin, johon kutsumme muitakin alueen oppilaitoksen edustajia. Markkinoimme opettajille vanhojen kilpailutehtävien hyödynnettävyyttä.”

Toiminnan tulevaisuuden kannalta voikin olla tärkeää, että oppilaitosten johdolla on henkilökohtaisia kokemuksia toiminnasta ja he pääsevät itse kokemaan sen merkityksen. Nyt arviointityössä on keskitytty pääasiassa kuulemaan vain niitä oppilaitoksia, jotka ovat mukana KILTA-hankkeessa ja toimivat kansainvälisessä kilpailutoiminnassa. Jatkossa kiinnostavaa olisikin selvittää, miten muissa oppilaitoksissa ollaan valmiita tukemaan toimintaan osallistumista. Onko aktiivisuus kiinni opettajista vai oppilaitosten johdosta?

KILTA-toimijoiden haastatteluissa ja kyselyissä käytiin läpi sitä, miten oppilaitokset voisivat heidän mielestään entistä paremmin hyödyntää kilpailu- ja valmennustoimintaa. Osassa vastauksia toivotaan lisää aihetta käsittelevää viestintää ja kilpailu- ja valmennustoiminnan tehokkaampaa hyödyntämistä markkinoinnissa. Eräs vastaaja toteaa, että tällaisen mainonnan ja markkinoinnin tavoitteena pitäisi olla parempien hakijoiden houkuttelu ja hakijamäärän kasvattaminen. Toisena keskeisenä teemana KILTA-toimijat näkevät valmennuksen ja muun opetuksen paremman integraation. Tähän liittyvinä keinoina esille nostetaan kilpailutehtävien huomioiminen opetuksessa sekä huippuosaamiseen liittyvien tutkinnonosien rakentaminen.

”Pitkään jatkunut valmennustoiminta oppilaitoksessa on muodostunut jo ”kulttuuriksi”, joka kehittää alamme koulutusta ja valmentautumista kilpailutoimintaan.”

KILTA-toimijoille suunnatusta kyselystä ja haastatteluista käy ilmi, että vastaajien kokemus oppilaitosten suhtautumisesta kilpailu- ja valmennustoimintaan on melko positiivinen. KILTA-hankkeen vaikuttavuusarvioinnin kohderyhmänä on ollut joukko sellaisia oppilaitoksia ja niiden henkilökuntaa, jotka ovat jo aktiivisesti mukana sekä kansallisessa että kansainvälisessä kilpailutoiminnassa. Nämä oppilaitokset kokevat hyötävänsä toiminnasta, ja haluavat olla mukana kehittämässä sitä. Tulevaisuuden kannalta keskeisin ratkaisu liittyy siihen, miten kehittämistyön koordinointi ja rahoitus voidaan järjestää. Toimintaa ja sen merkitystä ei kyseenalaisteta. Kilpailuihin panostetaan jatkossakin, tosin resursointihaasteet voivat näkyä oppilaitosten aktiivisuudessa. Nyt kuullut oppilaitokset voivat toimia esimerkkeinä muille esimerkiksi kuvaa-

malla omia tapojaan koordinoida kilpailu- ja valmennustoimintaa. Skills Finland ry voi tukea vertaisoppimista esimerkiksi selvittämällä, miten aktiivisia ammatilliset oppilaitokset ovat kilpailu- ja valmennustoiminnan suhteen sekä viestimällä toiminnan sisällöstä ja merkityksestä näiden havaintojen perusteella.

Oheisessa tekstilaatikossa on esitetty yhteenvedona niitä toimenpiteitä, joita arvioinnin yhteydessä kuullut oppilaitokset ovat toteuttaneet vahvistaakseen kilpailu- ja valmennustoiminnan merkitystä ja hyödynnettävyyttä.

Havaintoja oppilaitosten tavoista tukea ja järjestää kilpailu- ja valmennustoimintaa

- Oppilaitokset korostavat kilpailu- ja valmennustoiminnan merkitystä opettajien osaamisen kehittämisen välineenä. Mahdollisuus osallistua toimintaan voi olla osalle opettajista palkinto ja merkittävä motivaatiotekijä.
- Oppilaitokset ovat selkeästi ilmaisseet strategiassaan tai muussa päätöksenteossa, että heillä panostetaan kilpailu- ja valmennustoimintaan.
- Oppilaitokset ovat tehneet rajauksia niistä lajeista, joihin panostetaan. Oppilaitokset voivat ohjata toimintaa vuosisuunnitelmilla sekä sopimalla selkeästi yksittäisten lajipäälliköiden/valmentajien kanssa heidän käytössään olevista resursseista.
- Lähiesimies/tiiminvetäjä on yksittäisen opettajan lisäksi ratkaisevassa roolissa, kun kilpailu- ja valmennustoiminta juurtuu osaksi jotain ammattialaa. Panostuksia ohjaa ammattialojen osoittama kiinnostus toimintaa kohtaan.
- Oppilaitokset ovat nimenneet erillisiä Taitaja-koordinaattoreita, jotka ovat vastuussa oppilaitoksen joukkueen toiminnasta. Oppilaitokset ovat voineet myös jakaa vastuuta kansallisten ja kansainvälisten kilpailuiden koordinoinnissa (esim. aikuisopisto vastaa kansainvälisistä kisoista).
- Oppilaitoksissa hyödynnetään erilaisia valmentautumista tukevia tutkinnonosia. Ammattitaitokilpailut ja urheiluvalmentautuminen voivat hyödyntää samaa järjestelmää.
- Kansainvälisten kilpailujen kokemuksia pohditaan systemaattisesti (esim. tehtävien läpikäynti ja vertailu) ja tätä kautta kehitetään ammattialaan liittyvää opetusta.
- Opiskelijoita on motivoitu osallistumaan kilpailutoimintaa jakamalla tunnustuksia ja stipendejä.
- Oppilaitokset pitävät toimintaa esillä kotisivuillaan ja eri tilaisuuksissa. Sisäisesti toimintaa nostetaan esiin eri kilpailuiden yhteydessä. Osallistumalla kilpailu- ja valmennustoimintaan oppilaitokset pyrkivät korostamaan toimintaansa laadukkaana koulutuksenjärjestäjänä.
- Opettajia kannustetaan järjestämään opetustaan niin, että se huomioi valmentautumisen. Tässä onnistuminen voi olla kiinni myös opettajien halusta kehittää toimintaa.

4.5 Valmennustoiminnan integroituminen osaksi muuta opetusta

KILTA-hanke on korostanut valmennustoiminnan integroimista oppilaitosten muuhun opetukseen. Kansallinen kilpailutoiminta perustuu kunkin alan perustutkinnon opetussuunnitelmaan, eikä kilpailuita varten tulisi valmentautua erikseen. Oppilaitokset ovat saattaneet järjestää Taitaja-kilpailuja varten pienimuotoista ylimääräistä valmennusta, mutta pääasiassa varsinainen valmentautuminen liittyy kansainväliseen kilpailutoimintaan. Valmennuksen integroiminen osaksi muuta opetusta säästäisi sen järjestämiseen liittyviä kustannuksia sekä valmentajien ja opiskelijoiden aikaa.

KILTA-hankkeessa on valmisteltu yhdessä Opetushallituksen kanssa huippuvalmennuksen tutkinnonosaa, johon tukeutuen oppilaitokset voisivat rakentaa valmennuksen osaksi valinnaisia opintoja. Mahdollisuuden hyödyntäminen on kiinni oppilaitoksista. KILTA-toimijoiden kyselyiden yhteydessä kartoitettiin toimijoiden näkemyksiä siitä, mitkä ovat valmennuksen ja opetuksen integroimisen suurimmat haasteet.

Peruslähtökohtana pidettiin resursointia. Opetusryhmät ovat osaamistasoltaan hyvin heterogeenisiä, eikä valmennustoiminnan ympärille ole välttämättä mahdollista perustaa omia ryhmiään. Eriytyvä opetus vie enemmän aikaa, minkä pitäisi näkyä myös resursoinnissa. Kansainvälisten kilpailuiden taso ja vaatimukset voivat olla huomattavan korkeita, mihin vastaaminen edellyttää huomattavaa panostusta, jota ei saavuteta pelkästään muun opetuksen yhteydessä. Lajien sisällöt voivat kansainvälisissä kilpailuissa olla myös sellaisia, etteivät ne vastaa kotimaista osaamistarvetta.

KILTA-toimijat toivovat, että huippuvalmennuksen tutkinnonosa systematisoisi toimintaa. KILTA-hanke ja Skills Finland ry voisivat tukea integroitumista myös entisestään viestimällä huippuosaamisen ja kilpailutoiminnan merkityksestä sekä suuntaamalla resursseja suoremmin valmennustoimintaan. Muutamat vastaajat kokevat, että KILTA-hankkeen resursseja on mennyt valmennustoiminnan sijaan liiksi erilaisten lajipäällikkötehtävien toteuttamiseen.

KILTA-toimijat toteavat myös, että valmennuksen ja muun opetuksen integrointi edellyttää aktiivisia ja osaavia opettajia. Valmennuksellisia menetelmiä voi hyödyntää opetuksessa, vaikka se ei tähtäisikään kilpailuihin osallistumiseen. Yksi kilpailu- ja valmennustoiminnan tavoitteista on, että sen myötä kehittyvät pedagogiset menetelmät tukisivat laajemmin valmentavaa ja eriyttävää opetusta. Yksi tapa vaikuttaa tähän on tuoda valmennustoiminnan sisältöjä osaksi opettajankoulutusta.

Arvioinnin yhteydessä on noussut haasteena esiin opiskelijoiden motivointi osallistumaan kilpailu- ja valmennustoimintaan. Motivoitunut ja kilpailuissa menestynyt opiskelija voi vaikuttaa positiivisesti muunkin ryhmän toimintaan, mutta osa haastateltavista kokee, ettei motivoituneita opiskelijoita ole aina helppoa löytää. Kilpailuihin valmentautuminen edellyttää opiskelijalta huomattavaa sitoutumista ja usein opiskelun tai töiden jälkeisen vapaa-ajan käyttämistä. Muutamissa oppilaitosten johdon haastattelussa varoitettiin, että osa opiskelijoista voi myös kokea liian innostuneen ja kilpailuhenkisen ilmapiirin häiritseväksi. Kilpailuiden ei pitäisi muodostua itsetarkoitukseksi.

4.6 Yritysten näkökulma kilpailu- ja valmennustoimintaan

Yritysten ja muiden työnantajien toivotaan osallistuvan kilpailu- ja valmennustoimintaan mahdollisimman aktiivisesti, koska yhteistyöllä voidaan edistää monia toiminnan kannalta tärkeitä tavoitteita sekä saada toimintaan lisää resursseja. Kansainvälisiin kisoihin valmentautuvat henkilöt ovat tyypillisesti jo työelämässä ja heidän valmistautumistaan voidaan tukea mahdollisimman sopivilla ja haastavilla työtehtävillä. Yritykset voivat tukea kilpailu- ja valmennustoimintaa myös tarjoamalla valmennuksen ja kilpailutoiminnan käyttöön tarvittavia materiaaleja, koneita ja osaamista. Kilpailu- ja valmennustoiminta voi kehittää oppilaitosten ja paikallisten yritysten välistä yhteistyötä ja siten vaikuttaa laajemmin ammatillisen koulutuksen kehitykseen.

Kilpailu- ja valmennustoiminnan kannalta yritysyritys yhteistyö on hyvin tärkeää ja toimintaan osallistuvien yritysten määrää halutaan lisätä. Toiminta voi tuoda hyötyjä siihen osallistuville yrityksille, mitä KILTA-hankkeessa on pyritty viestimään. Arvioinnin yhteydessä on tutustuttu KILTA-hankkeessa toimineiden lajipäällikköiden vuosina 2012 ja 2013 keräämään yritysyritys haastatteluaineistoon (noin 150 lomaketta). Eri lajien toimintaan osallistuneet yritykset ovat haastattelussa kuvanneet, millaisia odotuksia heillä on ollut toiminnan suhteen ja miten osallistuminen on vaikuttanut esimerkiksi yrityksen imagoon. Osa yhteistyökumppaneista on ollut mukana toiminnassa jo pidemmän aikaa (sekä Taitaja-kilpailut että kansainvälinen toiminta) ja heillä saattaa olla omakohtaista kokemusta kilpailuihin osallistumisesta, mikä on myös motivoinut toiminnan jatkamiseen. Yhteistyösuhteet perustuvat kunkin alan lajipäällikköiden ja valmentajien kontakteihin ja työhön.

Yksi selkeästi aineistosta erottuva ryhmä, lajista riippumatta, ovat ne yritykset, jotka hakevat toiminnalla näkyvyyttä tulevien ammattilaisten keskuudessa. Tällaisia yrityksiä ovat muun muassa työssä käytettävissä koneita ja materiaaleja valmistavat tai maahantuovat yritykset. Niiden intresseissä on, että alan tulevat ammattilaiset oppivat tuntemaan tuotteet ja tottuvat niitä käyttämään. Samalla yritykset voivat olla mukana kehittämässä koko alan osaamista, ja saavat tärkeää palautetta omista tuotteistaan. Yritykset osallistuvat toimintaan antamalla rahallista tukea näkyvyyttä vastaan, sponsoroimalla valmennuksessa ja kilpailuissa käytettäviä työkaluja ja materiaaleja sekä osallistumalla esimerkiksi kilpailuiden tuomaristoon. Tämän yritysryhmän motivaatio toimintaan osallistumiseen on varsin selkeä.

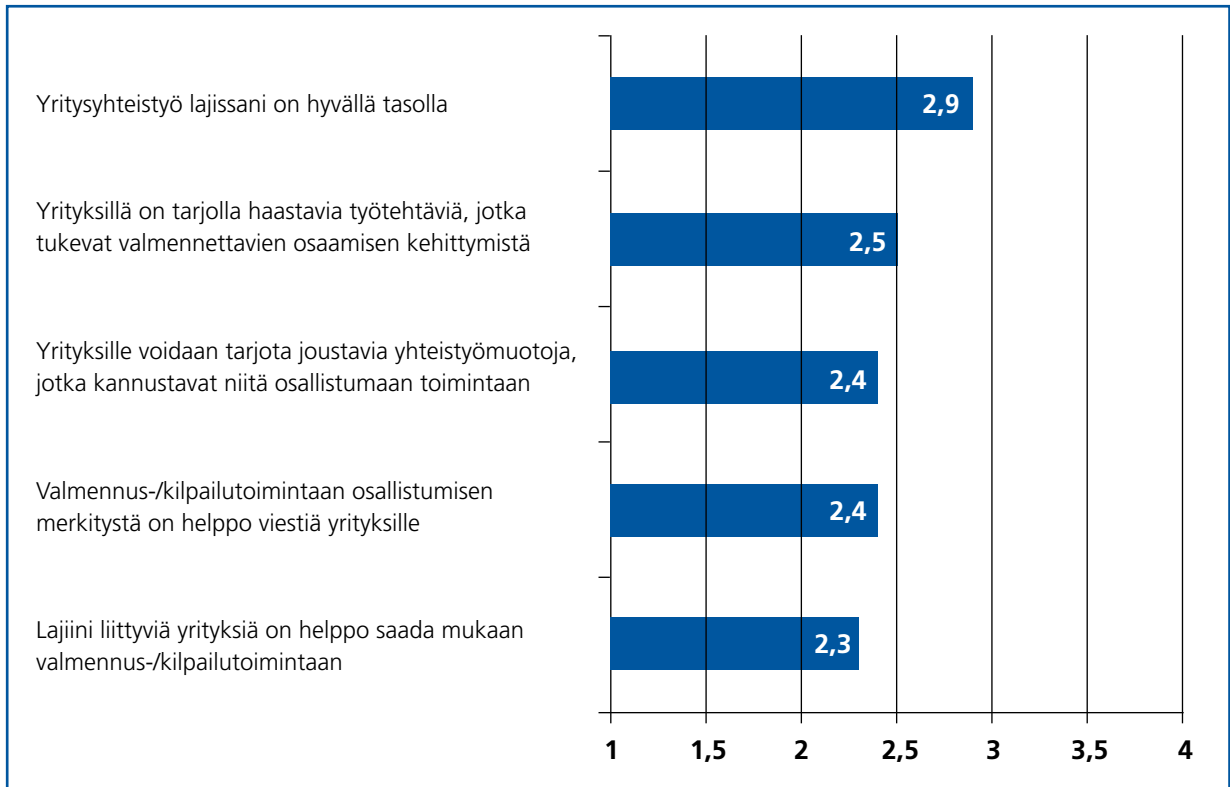
Yritykset toimivat myös valmentautujien työnantajina tai tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuksia valmentautumiseen. Tällöin yritykset kokevat toimintaan osallistumisen erityisesti rekrytoinnin välineenä. Valtaosa lajipääälliköiden kyselyihin vastanneista yrityksistä tunnistaa valmennuksen tukemisen mahdollisuudeksi rekrytoida tulevia ammattilaisia. Muutamat yritykset kuvaavat erittäin positiiviseen sävyyn toimintaan osallistumisen hyötyjä rekrytoinnin näkökulmasta. Huippuvalmennukseen osallistuvat nuoret kasvavat nopeasti oman alansa ammattilaisiksi, mikä näkyy positiivisesti yrityksen liiketoiminnassa. Säännöllinen valmennusyhteistyö on voinut auttaa yrityksiä ratkaisemaan rekrytointiin liittyviä ongelmia. Muutamat yritykset mainitsevat myös, että kansainvälisiin kilpailuihin tähtäävä kollega tuo uusia ajatuksia ja osaamista työyhteisöön. Yhteistyö oppilaitosten kanssa voi auttaa yrityksiä seuraamaan alan uusinta kehitystä. Osa yrityksistä haluaa osallistumisellaan olla yleisesti ottaen tukemassa oman toimialansa kehitystä, eivätkä ne välttämättä hae toiminnasta suoria hyötyjä omalle liiketoiminnalle tai sellaisia tunnista.

Rekrytointimahdollisuuksien lisäksi yritykset näkevät osallistumisen vaikuttavan yritysten näkyvyyteen ja imagoon. Liiketoiminnan luonteesta riippuen osalle yrityksistä tärkeää on työnantajamielikuvan kehittäminen ja toisille taas näkyvyys asiakkaiden suhteen. Yritykset voivat saada näkyvyyttä olemalla mukana sponsoroimassa kilpailutoimintaa tai korostamalla kilpailuihin osallistuvia ja niissä mahdollisesti menestyviä työntekijöitä markkinoinnissa ja viestinnässä. Kyselyvastauksissa toivotaan laajasti, että kilpailujen medianäkyvyyteen panostettaisiin tulevaisuudessa enemmän. Tällöin myös yritysten panostukset saisivat enemmän vastinetta.

Kyselyaineistosta nousevat varsin selkeästi esille ne yritykset, jotka kokevat hyötyvänsä kilpailu- ja valmennustoiminnasta muita enemmän. Nämä yritykset ovat usein toimialalla, jossa työn tulos ja liiketoiminnallinen menestys kytkeytyvät selkeästi yksittäisten työntekijöiden osaamiseen, näkemyksellisyyteen ja kädentaitoon. Tällaisia aloja ovat esimerkiksi hiusmuotoilu, floristiikka sekä kondiittori- ja ravintola-ala. Kyseisillä aloilla on muutenkin vahva kilpailuperinne ja yritysten vastauksissa korostuu kilpailukokemuksen merkitys ammattilaiseksi kasvamisessa ja kilpailijoiden hyvät valmiudet ammattimaiseen työsuoritukseen (esimerkiksi nopeus ja paineensietokyky). Samoin yritykset haluavat hyödyntää kilpailuihin osallistuvaa ja niissä pärjäävää työntekijää markkinoinnissaan. Tämä voi vastausten perusteella olla yrityksille tapa rakentaa laatuun ja osaamiseen perustuvaa profiilia suhteessa muihin paikallisiin yrityksiin tai yleisesti ottaen mahdollisuus lisätä paikallista medianäkyvyyttä. Yrityksille voikin olla tärkeämpää se, että kilpailu- ja valmennustoiminta näkyy enemmän esimerkiksi paikallislehdistössä kuin kansallisessa mediassa.

Kilpailu- ja valmennustoiminnalle sujuva yritys yhteistyö on merkittävä mahdollisuus kattaa toiminnan kustannuksia sekä kehittää valmennuksen sisältöjä. KILTA-toimijoita on arvioinnin yhteydessä pyydetty kommentoimaan yritys yhteistyön kehittämisen mahdollisuuksia. Kuviossa 7 on kuvattu KILTA-toimijoiden näkemyksiä yritys yhteistyön nykytilasta.

Kuvio 7. KILTA-toimijoiden kysely. Ota kantaa seuraaviin väittämiin koskien yritys yhteistyön onnistumista edustamasi lajin näkökulmasta. (1 = täysin ei mieltä ja 4 = täysin samaa mieltä). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 49.

Vastausten keskiarvo jää monia muita aihepiirejä koskevia kysymyksiä alhaisemmaksi ja KILTA-toimijat tunnustavatkin joukon erilaisia haasteita, joita yritys yhteistyön kehittämiseen liittyy. Useat toimijat nostavat esiin, ettei yrityksillä ole kiireisessä arjessaan välttämättä mahdollisuutta panostaa valmennustoimintaan. Työntekijän valmentautumiseen käyttämä aika on pois yritykselle tulosta tuottavasta toiminnasta. Vastauksissa nostettiin myös esiin, ettei kilpailu- ja valmennustoiminnan hyötyjä ole aina helppoa viestiä yrityksille ja ettei toimintaa useinkaan tunneta hyvin. Toisaalta yritys yhteistyö ei välttämättä tue valmentautumista tarkoituksenmukaisella tavalla. Yrityksissä ei ole välttämättä sellaista osaamista tai tyypillisemmin työtehtäviä, jotka hyödyttäisivät valmentautujia. Muutamissa vastauksissa tuodaan esiin, kuinka kansainvälisten kilpailujen sisällöt eivät välttämättä vastaa suomalaisten yritysten arkea.

KILTA-toimijat esittivät myös ajatuksia siitä, miten KILTA-hanke tai Skills Finland ry voisivat tukea yritys yhteistyötä tulevaisuudessa. Vastaukset voidaan jakaa kahteen kategoriaan. Ensinnäkin vastauksissa toivotaan selkeästi lisää panostuksia kilpailu- ja valmennustoiminnan näkyvyyteen, viestintään ja markkinointiin. Näkyvyyden varmistamista pidetään tärkeimpänä keinona houkutella yrityksiä mukaan toimintaan. Erityisesti valtakunnallinen näkyvyys kilpailu- ja valmennustoiminnan ympärillä pitäisi varmistaa. Yritykset itse välittivät samaa viestiä omissa vastauksissaan. Toisena keskeisenä tekijänä KILTA-toimijat nostavat esiin resursoinnin. Rajalliset taloudelliset resurssit näkyvät yritysten mahdollisuuksissa osallistua toimintaan.

”Julkinen markkinointi paikallisen tai valtakunnallisen median kautta esimerkiksi kilpailumenestyksistä ja valmentautumisesta sekä niiden yhteyksistä sponsoriyritysten menestykseen. TV, radio ja (ammatti)lehdistö on hyviä vaihtoehtoja, mikäli löydetään kiinnostavia kohteita ja valovoimaisia kertojia ja lehtijutun tekijöitä. Yksittäiset yhteydet ovat lopuksi kuitenkin paikallisen valmennushenkilöstön ”heiniä” ja perustuvat pitkälti henkilökohtaisiin suhteisiin.”

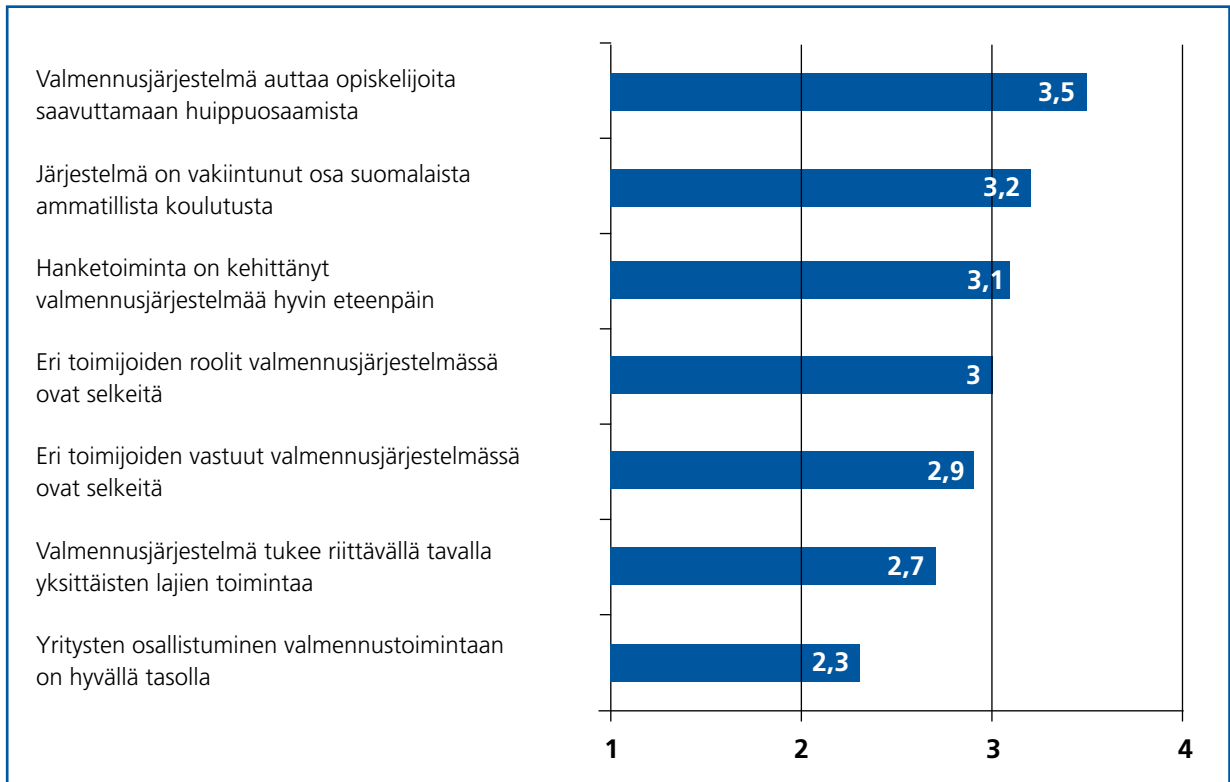
Yritysyhteistyöllä on merkittävä rooli kilpailu- ja valmennustoiminnan tukemisessa niin yksittäisten valmennettavien kuin koko järjestelmänkin kannalta. Toimintaan osallistumisesta on ollut selkeitä hyötyjä tietyille yrityksille. Ne ovat saaneet osaavaa työvoimaa ja positiivista näkyvyyttä, mikä on auttanut niitä erottautumaan paikallisista kilpailijoista.

KILTA-hankkeen yhtenä pyrkimyksenä on tukea suomalaisten yritysten kilpailukyvyyn kehittymistä. Arvioinnin perusteella yritysten suorat yhteydet valmennettaviin voivat auttaa niitä kehittämään toimintaansa ja luomaan kilpailuetua suhteessa paikalliseen kilpailuun. On kuitenkin selvää, että suomalaisen yrityskehittämisen näkökulmasta nämä vaikutukset koskevat hyvin pientä yritysjoukkoa. Kilpailu- ja valmennustoiminnan laajempi merkitys suomalaiselle yrityskehittämiselle rakentuu ammatillisen koulutuksen laadun kehittämisen kautta.

4.7 KILTA-hankkeen ja Skills Finland ry:n toiminta

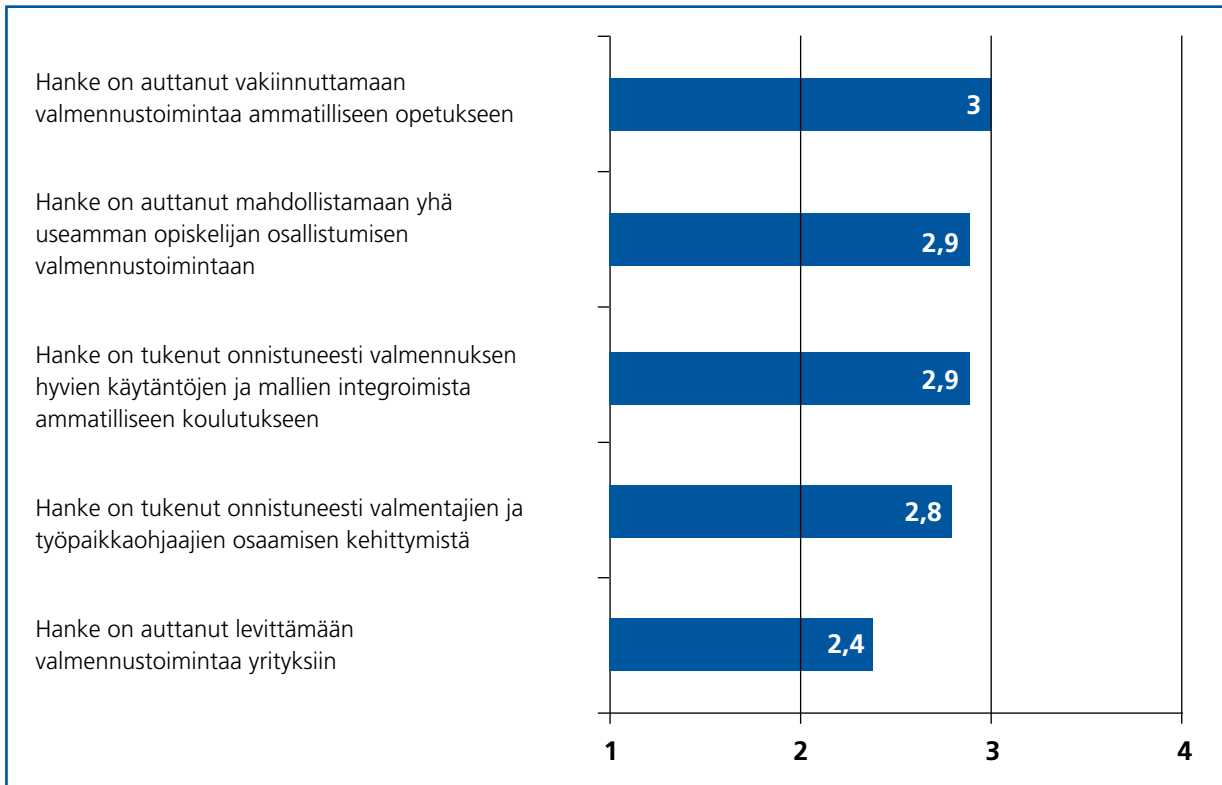
Arvioinnin yhteydessä valmennustoimintaan osallistuvilla opettajilla ja oppilaitosten johdolla on ollut mahdollisuus kommentoida KILTA-hankkeen tai yleisemmin Skills Finland ry:n tekemää kilpailu- ja valmennusjärjestelmän kehittämistyötä. KILTA-toimijoita (lajipäälliköt, valmentajat ja ekspertit) pyydettiin arvioimaan sekä kilpailu- ja valmennusjärjestelmän nykytilaa että sitä, miten KILTA-hanke näyttää edistäneen toimintaa. Kuviossa 8 käy ilmi, että vastaajat kokevat toiminnan hyvin selkeästi osaksi suomalaista ammatillista koulutusta ja että vuosien varrella toteutettu hanketoiminta on kehittänyt valmennusjärjestelmää eteenpäin. Vastaajat ovat myös hyvin vakuuttuneita siitä, että valmennusjärjestelmä auttaa opiskelijoita saavuttamaan huippuosaamista, minkä voi katsoa olevan järjestelmän vaikuttavuuden edellytys.

Kuvio 8. KILTA-toimijoiden kysely. Valmennusjärjestelmää on kehitetty vuodesta 2000 asti eri hankkeissa (HUVA I ja II sekä HUKI-hanke). Ota kantaa seuraaviin valmennusjärjestelmän nykytilaa koskeviin väittämiin. (1 = täysin eri mieltä ja 4 = täysin samaa mieltä). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 49.

Vastaajien mielestä kilpailu- ja valmennusjärjestelmän nykytilan suurin haaste on yritysten osallistumisaste. Kuviossa 9 esitellään vastaajien näkemyksiä siitä, miten KILTA-hanke on onnistunut kehittämään kilpailu- ja valmennusjärjestelmän eri ulottuvuuksia. Tässäkin kysymyksessä arvio yritys yhteistyön toteutumisesta jää selvästi jälkeen muista asioista. Selkeimmin vastaajat kokevat KILTA-hankkeen tukeneen valmennustoiminnan vakiinnuttamista osaksi ammatillista koulutusta. Tätä korostetaan myös arvioinnin yhteydessä tehdyissä haastatteluisissa – hanketoiminnalla on keskeinen kilpailu- ja valmennusjärjestelmän koordinaattorirooli.

Kuvio 9. KILTA-toimijoiden kysely. Valmennustoiminnan kehittämiseen tulevaisuudessa on olemassa vahva tahtotila. Ota kantaa seuraaviin väittämiin koskien KILTA-hankkeen tavoitteiden toteutumista. (1 = täysin eri mieltä ja 4 = täysin samaa mieltä). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 49.

KILTA-toimijoita pyydettiin kyselyssä nimeämään sellaisia hankkeen konkreettisia toimenpiteitä, jotka ovat tukenet vastaajia heidän omassa työssään. Vastaajat korostavat erityisesti erilaisten koulutusten sekä verkostoitumisen merkitystä. Muutamissa vastauksissa kiitellään koulutusten konkreettisuutta ja niiden mahdollistamaa ajatustenvaihtoa. Osa vastaajista kuitenkin kokee, ettei hanke ole näkynyt heidän arjessaan. Esimerkiksi yhdessä vastauksessa kuvataan, kuinka aikaisempi hanketoiminta on tukenut suuremmin lajien toimintaa, eikä KILTA-hanke ole samalla tavalla tukenut vastaajan konkreettista työskentelyä.

”Huippuvalmennuspäivät ovat onnistuneesti jakaneet eri alojen kokemuksia, joista on voinut soveltuvin osin ottaa oman alan käyttöön.”

”Verkostoituminen. Tällä tavoin olen saanut avaruutta ajatuksilleni saman alan ja myös toisten alojen toimijoilta.”

Hankkeessa toteutettava valmennustoiminnan resursointi ei juuri noussut esiin kyselyn vastauksissa. Oppilaitosten johdon haastatteluiden perusteella KILTA-hankkeen kautta saatu tuki valmennuksen toteuttamiseen ei ole ollut toimintaan osallistumisen kannalta ratkaisevaa. Tukea on pidetty toiminnan kokonaiskustannuksiin nähden pienenä. KILTA-hankkeen ja Skills Finland ry:n roolia järjestelmän koordinoinnissa pidetään merkittävämpänä. Muutamissa haastatteluissa nostettiin myös esiin, että korvaus toiminnasta on myös saatettu jättää hakematta hallinnollisen työn määrästä johtuen. Osa oppilaitosten johdosta nostaakin esiin, että KILTA-hankkeen tulisi viestiä valmentajien ja lajipäälliköiden kanssa sovituista asioista ja niihin liittyvistä hallinnollisista vaatimuksista myös opettajien esimiehille.

Lajipäälliköiden ja valmentajien haastatteluissa KILTA-hankkeen parhaiksi puoliksi nostetaan erilaiset koulutukset ja materiaalit. Verkostot ovat tukeneet toimijoita ja niiden mahdollistaminen koetaan erittäin tärkeäksi. Osa vastaajista kokee kuitenkin, että hankkeeseen liittyvä hallinnollinen työ on ollut raskasta.

Oppilaitosten johtoa pyydettiin kyselyssä ja haastatteluissa myös esittämään kehittämiskohteita KILTA-hankkeelle tai laajemmin Skills Finland ry:lle. Kuviosta 10 käy ilmi, että oppilaitosten johto toivoo KILTA-hankkeen ja Skills Finland ry:n kehittävän laajasti kilpailu- ja valmennusjärjestelmän eri ulottuvuuksia. Haastatteluissa keskusteltiin erityisesti oppilaitosten resurssien riittävydestä. Sama näkyy kyselyn vastaajissa, joissa painotetaan selvästi enemmän tarvetta ratkaista toiminnan resursointiin liittyviä kysymyksiä kuin viestiä toiminnan merkityksestä tai tuottaa sitä tukevaa materiaalia.

Kuvio 10. Oppilaitosten johdon kysely. Ottakaa kantaa seuraaviin väittämiin, jotka koskevat KILTA-hankkeen mahdollisuuksia tukea kilpailu- ja valmennusjärjestelmän kehittymistä. (1 = täysin eri mieltä - 4 = täysin samaa mieltä). Kuviossa on esitetty vastausten keskiarvo, vastaajia on 12.

Oppilaitosten johto toivoo, että Skills Finland ry voi jatkossakin tukea toiminnan resursointia ja pystyy rakentamaan siihen hanketoimintaa pitkäjänteisemmän järjestelmän. Yhtenä yksittäisenä kehittämis-kohteena mainitaan näyttötutkintojärjestelmä, jonka pitäisi vastaajan mukaan hyväksyä kilpailusuoritukset yhdenmukaisella tavalla osaksi tutkintoja. Haastatteluissa nostettiin esiin, että hanketoiminnalla on vuosien varrella pystytty kehittämään ja systematisoimaan valmennusjärjestelmää. Kansainväliseen kilpailutoimintaan osallistuminen tuo uutta näkemystä myös Taitaja-kilpailuiden järjestämiseen. Kilpailuiden yhteydessä järjestetyt tilaisuudet voivat mahdollistaa oppilaitosten välistä vertaisoppimista ja suomalaisen koulutusjärjestelmän vertailun. Tässä Skills Finland ry:llä on luontevasti merkittävä rooli.

“Kilpailusuoritusten hyväksyminen osaamisen osoittamistavaksi näyttötutkinnoissa vaatisi valtakunnan tason toimijoiden taustatukea. Tällä hetkellä muutama tutkintotoimikunta hyväksyy, mutta asia pitäisi kirjata jo tutkinnon perusteisiin.”

KILTA-toimijoiden ja oppilaitosten johdon näkemykset KILTA-hankkeen toiminnasta kertovat ennen kaikkea siitä, että kilpailu- ja valmennusjärjestelmä on vakiintunutta toimintaa ja selkeästi osa ammatillista koulutusta. Kilpailu- ja valmennusjärjestelmään liittyen ei nouse esille erityisen merkittäviä kehittämiskohteita tai selkeitä heikkouksia. Suurin huoli liittyy toiminnan tulevaan rahoitukseen, johon toivotaan pitkäjänteistä ratkaisua. Yritysyhteistyön lisääminen nähdään tässä suhteessa yhtenä tärkeimmistä kehittämiskohteista.

4.8 Ehdotuksia kilpailu- ja valmennustoiminnan kehittämistä tulevaisuudessa

Edellä käsiteltyjen arviointihavaintojen yhteydessä on todettu jo moneen otteeseen, että kilpailu- ja valmennustoimintaan suhtaudutaan hyvin positiivisesti ja toimintaan aktiivisesti osallistuvat oppilaitokset näkevät sen toimivana tapana tarjota opiskelijoille mahdollisuuksia huipputaiteen tavoitteluun sekä opettajille oman osaamisen kehittämiseen. Kilpailu- ja valmennustoimintaa tullaan panostamaan myös tulevaisuudessa, vaikkakin osa oppilaitoksista saattaa resurssien puutteessa joutua vähentämään toimintaa. Tulevaisuuden haasteena nähdäänkin ennen kaikkea kansainvälisiin kilpailuihin tähtäävien resurssien riittävyys sen jälkeen, kun hanketoiminta loppuu. Uudenlaisia malleja on kuitenkin myös kehitetty. Oheisessa tekstilaatikossa kuvataan Saimaan ammattiopiston järjestämää Mestari-kisälli-koulutusta, jossa huipputaiteesta toteutetaan yhdistämällä valmentajille, opiskelijoille ja yrittäjille annettavaa koulutusta.

Mestari-kisälli-koulutus

Saimaan ammattiopistossa työskentelevä kondiittorilajin lajipäällikkö halusi luoda uudenlaisen koulutusmallin valmennuksen toteuttamiseen. Mestari-kisälli MM-mestariksi 2015 -kurssi on suunnattu alan valmentajille, heidän opiskelijoilleen sekä yrittäjille. Vuonna 2014–2015 koulutus koostuu 10 lähiopetuskerrasta, jotka pidetään ympäri Suomea ja joissa kouluttajina toimivat alan huipputaiteajat.

Kurssi on ensisijaisesti suunnattu valmentajille, joista kukin voi tuoda mukanaan kaksi opiskelijaa. Toiminta on opettajille suunnattua ammatillista lisäkoulutusta, mistä oppilaitokset maksavat. Toimintaa on rahoittanut myös Otso Korpi -säätiö, jonka tehtävänä on tukea ammatillista koulutusta ja yrittäjyyttä Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueella.

Koulutusmalli on saanut positiivisen vastaanoton, sillä siinä yhdistyy uudella tavalla ja samanaikaisesti opettajien ja yrittäjien osaamisen kehittäminen sekä opiskelijoiden valmentautuminen. Koulutuskerrat voidaan suunnitella esim. kansainvälisten kilpailuiden tehtävien ympärille. Koulutus tukee myös alan sisäistä verkostoitumista ja kurssin yhteydessä voidaan aktiivisesti kehittää omaa alaa. Koulutusmallia voidaan hyvin soveltaa myös muilla aloilla.

Arvioinnin yhteydessä on jonkin verran keskusteltu siitä, miten kansainvälistä kilpailu- ja valmennusjärjestelmää pitäisi pyrkiä tulevaisuudessa kehittämään ja miten tähän liittyvä rahoitus voitaisiin organisoida. Skills Finland ry:n rooli toiminnan koordinoijana nähdään merkittävänä, vaikka hanketoiminnalla ei olisikaan enää roolia toiminnan rahoittamisessa. Rahoituksen järjestämiseksi on pohdittu mm. lajipooloja, joissa toimialajärjestöt, oppilaitokset ja mahdollisesti yritykset vastaisivat valmennuksen kustannuksista ja organisoisivat valmennustoiminnan lajikohtaisesti. Lajipoolin tehtäväksi jää myös päättää, onko lajissa ylipäänsä tarkoituksenmukaista osallistua kansainvälisiin kilpailuihin.

KILTA-hankkeen yhteydessä tullaan ehdottamaan tapaa, jolla huippuvalmennustoiminta ja sen rahoitus organisoidaan tulevaisuudessa. Arvioinnin yhteydessä toteutetuissa haastatteluissa ei nouse esiin selkeitä ratkaisuja rahoituksen järjestämiseksi, vaan kysymystä pidetään hyvin vaikeana. Muutamat haastateltavat varoittavat kuitenkin tekemästä rahoitusjärjestelmästä liian oppilaitosvetoista, koska silloin kilpailijoiden valintaa saattaa ohjata enemmän taustayhteisö kuin osaaminen. Monet toivovat kansallista rahoitusta (opetus- ja kulttuuriministeriö), jonka päälle voitaisiin rakentaa sponsorirahoitusta lajikohtaisesti. Yksi ehdotettu ratkaisu on myös kiinnittää huomiota toiminnan kustannuksiin ja pyrkiä karsimaan niitä. Skills Finland ry:n toivotaan olevan keskeisessä roolissa yritysrahoituksen hankkimisessa.

Haastatteluista nousee esiin myös kaksi muuta mahdollisuutta, jotka voisivat toimia perusteluina kilpailu- ja valmennustoiminnan laajemmalle kansalliselle rahoitukselle. EuroSkills- ja WorldSkills-kisat ovat luontevia mahdollisuuksia rakentaa osaamiseen ja laatuun perustuvaa maabrändiä. Ammattitaitokilpailuihin lähetettävää Suomen maajoukkuetta voitaisiin hyödyntää kilpailuiden yhteydessä vienninedistämisen tukena. Toinen mahdollisuus on maajoukkueen yhteydessä korostaa koulutusvientiin liittyviä kysymyksiä. Maajoukkueen menestys tarjoaa mahdollisuuden keskustella laajemminkin suomalaisesta koulutusosaamisesta ja tehdä siihen liittyviä aloitteita.

Myös kansallisen tason kilpailu- ja valmennustoiminnan tulevaisuudesta keskusteltiin arvioinnin yhteydessä. Oppilaitosten johto kiinnitti erityisesti huomiota Taitaja-kilpailuiden jatkuvaan kasvuun, mikä rajaa niitä oppilaitoksia ja kuntia, jotka voivat järjestää tapahtuman. Tapahtuman jatkuva kasvu tekee sen järjestelystä myös entistä työläämmän ja kalliin. Kilpailu- ja valmennustoiminnan näkökulmasta selkeä haaste onkin se, että toiminnan positiiviset vaikutukset syntyvät pääosin henkilökohtaisen osallistumisen kautta. Näitä vaikutuksia syntyy lisää, mikäli toiminta laajenee. Yhtenä laajenemismahdollisuutena nähdään alueellisten kisojen (esimerkiksi Taitaja-semifinaalit) kehittäminen. Positiivisia vaikutuksia voidaan myös laajentaa systematisoimalla sitä tapaa, jolla kokemuksia jaetaan esimerkiksi kilpailuiden yhteydessä järjestettävissä tilaisuuksissa.

5. Arvioitsijan johtopäätökset

Edellisessä luvussa on käsitelty arvioinnin yhteydessä tehdyt havainnot, jotka perustuvat oppilaitosten johdolle sekä KILTA-toimijoille (lajipäälliköt, valmentajat ja ekspertit) tehtyihin sähköisiin kyselyihin ja haastatteluihin. Lisäksi arvioinnin yhteydessä on tutustuttu vuosina 2012 ja 2013 kerättyyn yritys yhteistyötä kuvaavaan materiaaliin. Seuraavaksi arvioinnin keskeisimmät havainnot on tiivistetty arvioitsijan johtopäätöksiksi. Arviointia on erityisesti ohjannut tavoite selvittää, millä tavoin kilpailu- ja valmennustoiminta voi vaikuttaa ammatillisen koulutuksen laatuun ja millaisia esimerkkejä laadun kehittymisestä on havaittavissa. Lisäksi arvioinnissa on ollut keskeistä pohtia, miten kansainvälinen kilpailu- ja valmennustoiminta voitaisiin tulevaisuudessa organisoida, kun hankerahoitus päättyy.

KILTA-hankkeen vaikuttavuus selvityksessä on keskitytty hankkeen toimenpiteiden sijaan pohtimaan laajemmin kilpailu- ja valmennustoiminnan merkitystä ammatilliselle koulutukselle. KILTA-hankkeessa on kehitetty kansainvälisiin kilpailuihin tähtäävää huippuvalmennusjärjestelmää, mutta siihen osallistuvilla toimijoilla on myös laaja kokemus kansallisesta kilpailutoiminnasta. Arvioinnin tiedonkeruussa on keskitytty KILTA-hankkeen toimijoihin ja niihin oppilaitoksiin, joissa he työskentelevät. Tämä näkyy arviointihavainnoissa, sillä toimijoilla on pitkä kokemus kansallisista ja kansainvälisistä kilpailuista ja heidän taustaorganisaationsa tukevat toimintaa. KILTA-hankkeen ja kilpailu- ja valmennustoiminnan päätavoitteelle, ammatillisen koulutuksen laadun tukemiselle, ei ole asetettu tarkemmin mitattavia kriteerejä. Arvioinnissa onkin keskitytty kuulemaan eri toimijoiden näkemyksiä toiminnan merkityksestä.

Kilpailu- ja valmennustoiminta on selkeästi vakiintunut osaksi suomalaista ammatillista koulutusjärjestelmää sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Ne tavoitteet ja asiat, joita toiminnalla halutaan saavuttaa, tunnustetaan laajasti ja niistä puhutaan samalla tavalla. Toiminnan merkitystä ei ole arvioinnin yhteydessä kyseenalaistettu, vaikka toimintaan liittyviä panostuksia joudutaankin tulevaisuudessa arvioimaan uudelleen. Kaiken kaikkiaan toimintaa hyvin tuntevat henkilöt puhuvat sen merkityksestä hyvin positiivisesti. Kilpailu- ja valmennustoiminta toteuttaa kerralla useita eri tavoitteita: opettajien osaamisen kehittyminen, huippuosaamiseen tähtäävä opetus, oppilaitosten kansainvälistyminen.

Arvioinnin yhteydessä laadittiin toiminnan vaikutuslogiikka, joka on ohjannut arvioinnin kysymyksenasettelua. Kilpailu- ja valmennustoiminnan positiiviset vaikutukset ammatilliseen koulutukseen leviävät, kun oppilaitosten henkilökunta osallistuu toimintaan. Yksinkertaisin tapa lisätä toiminnan vaikuttavuutta on laajentaa siihen osallistuvien opettajien määrää. Tällöin yhä useammalla opettajalla on mahdollisuus kehittää osaamistaan, toiminta leviää uusien oppilaitoksiin ja uusille aloille, yhä useampi opiskelija hyötyy valmennuksesta. Opettajien kautta muodostuu uutta yritys yhteistyötä, joka voi hyödyttää kaikkia osapuolia.

Arvioinnin yhteydessä on todettu, ettei toimintaa välttämättä ole yksinkertaista laajentaa. Taitaja-kilpailuiden järjestämistä pidetään jo nyt hyvin vaativana ja niiden järjestäminen edellyttää paikkakunnalta muun muassa paljon majoituskapasiteettia. Kansainväliseen toimintaan osallistuminen taas on oppilaitosten näkökulmasta kallista, minkä vuoksi toiminnan laajentaminen ei välttämättä ole tulevaisuudessa mahdollista. Ammatillisen koulutuksen resurssisiin kohdistuu leikkauspaineita ja oppilaitoksilla on muitakin kehittämiskohteita. Haastateltavat pitävät kuitenkin tärkeänä, että koulut voivat tarjota haastavia opintoja myös lahjakkaille opiskelijoille.

Oppilaitosten johdon näkökulmasta opettajien aktiivisuus määrittää sitä, kuinka laajasti oppilaitos osallistuu kilpailu- ja valmennustoimintaan. Arvioinnin yhteydessä ei ole kuultu sellaisten oppilaitosten henkilökuntaa, jotka eivät osallistu kansainväliseen kilpailutoimintaan, minkä vuoksi ei ole mahdollista arvioida, missä määrin oppilaitosten johdon asenne vaikuttaa osallistumisaktiivisuuteen. Opettaja toiminnassa motivoi mahdollisuus työskennellä lahjakkaiden ja motivoituneiden opiskelijoiden kanssa, mahdollisuus kehittää omaa osaamista ja verkostoitua kollegoiden kanssa sekä toiminnan arkityöhön tuoma vaihtelu. Usein tärkeää on myös kilpailuhenkisyys ja siihen liittyvät tunteet. Opettajat kertovat kilpailu- ja valmennustoimintaan liittyvistä asioista omille kollegoilleen, mutta arvioinnin perusteella innostus toimintaan leviää tietyn ammattialan, ei laajemmin oppilaitoksen, sisällä. Osallistumisesta rakentuukin tietyille ammattialoille oma kulttuuri ja oppilaitosten sisällä on suuria osallistumisaktiivisuuteen liittyviä eroja eri ammattialoilla.

Arvioinnin perusteella voidaan sanoa, että sekä kansalliseen että kansainväliseen kilpailu- ja valmennustoimintaan pitkään osallistuneet opettajat kokevat selkeästi hyötyneensä toiminnasta osaamisen kehittämisen näkökulmasta. He nostavat esiin sekä ammattiosaamiseen että pedagogisiin taitoihin liittyvää kehitystä. Yhteistyö kansallisten ja kansainvälisten kollegoiden kanssa auttaa toimijoita seuraamaan oman alansa kehitystä. Opettajat hyödyntävät kilpailu- ja valmennustoimintaa muussa opetuksessa esimerkiksi käyttämällä kilpailutehtäviä osana opetusta, mutta etenkin hyödyt muuhun opetukseen syntyvät opettajien vahvistuneen ammattitaidon kautta.

Oppilaitosten johto tunnistaa toiminnan vaikutukset opettajien osaamisen kehittämiseen sekä työmotivaatioon. Kilpailumenestystä hyödynnetään oppilaitosten markkinoinnissa. Toiminnan nähdään erityisesti vaikuttaneen ammatillisen koulutuksen arvostukseen kansallisella tasolla. Arvioinnin yhteydessä tavoitetut oppilaitokset tukevat kilpailu- ja valmennustoimintaa, mikä on niille rahallisesti merkittävä panostus. Osa oppilaitoksista suhtautuu toimintaan hyvin systemaattisesti. Kilpailu- ja valmennustoimintaa ohjataan oppilaitoksen strategiassa, sille on varattu oma resurssinsa ja toimintaa koordinoi erikseen nimetty henkilö. Aineiston perusteella oppilaitoksia, jotka suhtautuvat hyvin aktiivisesti ja suunnitelmallisesti toimintaan, on noin 6 kappaletta.

Kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuvat yritykset tunnistavat toimintaan liittyviä hyötyjä, ja yhteistyö on valmennusjärjestelmän kannalta merkittävää sekä taloudellisesti että valmennussisältöjen kannalta. Tietty joukko yrityksiä pystyy markkinoimaan omia tuotteitaan tuleville ammattilaisille tukemalla kilpailu- ja valmennustoimintaa. Valmennusyriksinä tai valmennettavien työnantajina toimivat yritykset tunnistavat erityisesti rekrytointiin ja näkyvyyteen liittyviä hyötyjä. Saatavilla olleen aineiston perusteella nämä hyödyt tuntuvat korostuvan erityisesti sellaisissa yrityksissä, joiden menestys riippuu suoraan työntekijän kädentaidosta ja näkemyksestä (esimerkiksi hiusmuotoilu). Näillä aloilla on muutenkin vahva kilpailuperinne ja aloilla toimivat pienet yritykset arvostavat menestystä kilpailutoiminnassa. Yritykset haluavat myös hyödyntää kilpailumenestystä omassa markkinoinnissaan. Tällöin on tärkeää erityisesti erottautua paikallisista kilpailevista yrityksistä ja saada näkyvyyttä paikallisissa medioissa. Yritysten edustajat toivovatkin, että kilpailu- ja valmennustoiminnassa voitaisiin vielä panostaa sen näkyvyyteen eri tiedotusvälineissä.

Kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistumisesta voi olla hyvin selkeitä etuja siihen osallistuville yrityksille. Toiminta voi auttaa yritystä profiloitumaan paikallisesti ja tekemään onnistuneita rekrytointeja. Laajemmin suomalaisen yrityskentän kilpailukykyä ajatellen toimintaan osallistumisesta ei voida pitää erityisen merkittävänä asiana. Toimintaan osallistuu kuitenkin varsin pieni joukko yrityksiä. Toiminnan merkitys yritysten näkökulmasta rakentuu ammatillisen koulutuksen laadun kehityksen ja siten osaavamman/valmiimman työvoiman rekrytoinnin kautta.

KILTA-hanke on tukenut kilpailu- ja valmennustoiminnan järjestämistä. Toimijat ovat kokeneet erilaiset koulutukset ja hankkeessa tuotetut materiaalit tärkeäksi tueksi. He korostavat myös verkostoitumisen merkitystä. Valmennustoimintaan osoitettu rahallinen tuki ei sen sijaan ole edellytys sille, että oppilaitokset osallistuisivat toimintaan. Osittain hanketta on myös kritisoitu liiallisesta hallinnollisesta taakasta. Arvioinnin perusteella näyttää siltä, että huippuvalmennusjärjestelmä ei tarvitse hanketta olemassaolonsa tueksi, mutta kansallinen koordinaatio ja sen resursointi tulee jollain tavalla pystyä järjestämään.

Valmennusjärjestelmän tulevaan organisointi- ja rahoitustapaan liittyviä ratkaisuja pidettiin arvioinnin yhteydessä yleisesti ottaen vaikeasti ratkaistavina kysymyksinä. Yrityksillä voi olla tietty rooli toiminnan sponsoroinnissa, jolloin tulisi erityisesti ymmärtää sekä eri ammattialojen että erilaisten yritysten tarpeet. Yhtenä kehittämismahdollisuutena voidaan kehittää kilpailutoiminnan paikallisuutta, jolloin yhä useampi opettaja ja opiskelija pääsisivät toiminnasta osalliseksi. Myös monet yritykset toivoisivat kilpailutoiminnan yhteydessä erityisesti paikallista näkyvyyttä. Toimintaa voitaisiin rahoittaa myös yksittäisiä lajeja yleisemmällä tasolla, mikäli sitä voitaisiin kytkeä esimerkiksi osaksi Suomen maabrändin rakentamista, vienninedistämistä tai koulutusvientiä. Tärkeää olisi selvittää, millainen organisoitumis- ja rahoitustapa voisi toimia missäkin lajiryhmässä.

6. Kehittämisehdotuksia

KILTA-hankkeen vaikuttavuusarviointi on toteutettu ajankohtana, jolloin kilpailu- ja valmennustoiminta on jo pitkälle vakiintunutta toimintaa ja huippuvalmennusta kehittävästä hankerahoituksesta ollaan luopumassa. Ramboll Management Consulting Oy esittää arviointityön perusteella kehittämissuhteita, jotka kohdistuvat erityisesti kilpailu- ja valmennustoiminnan toimintaympäristön hahmottamiseen. Tätä kautta voidaan vahvistaa hankerahoituksen jälkeistä toiminnan suunnittelua.

KILTA-hankkeelle ja Skills Finland ry:lle suunnattuja kehittämissuhteita

- KILTA-hanke ja Skills Finland ry voivat tukea toiminnan suunnittelua ylläpitämällä vuosittain päivittyvää listaa eri oppilaitosten ja ammattialojen osallistumisaktiivisuudesta kansalliseen ja kansainväliseen valmennus- ja kilpailutoimintaan. Listan perusteella on mahdollista tunnistaa, miten toiminta on kehittynyt ja missä se voisi vielä kasvaa. Vähitellen listaan voisi kytkeä tietoa myös niistä tavoista, joilla eri oppilaitokset organisoivat toimintaa.
- KILTA-hanke ja Skills Finland ry voivat tukea toiminnan kehittämistä tekemällä tulevia vuosia koskevan suunnitelman, joka asettaa tavoitteita kilpailu- ja valmennustoiminnan kasvulle. Samalla tulee analysoida, millaiset realistiset mahdollisuudet toiminnan puitteissa ylipäänsä on tavoitella osallistujamäärien kasvua. Tällainen suunnitelma on ajankohtainen myös sen takia, että moni oppilaitos voi resurssi-paineista johtuen joutua vähentämään omaa aktiivisuuttaan.
- KILTA-hankkeen ja Skills Finland ry:n on hyvä kerätä tietoa paikallisista ja oppilaitoskohtaisista kilpailuista ja laatia tämän pohjalta suunnitelma, jolla tukea paikallisten kilpailujen järjestämistä, mikäli se osoittautuu tarkoituksenmukaiseksi tavaksi laajentaa kilpailu- ja valmennustoimintaa.
- Skills Finland ry:n tulee jatkossakin koordinoita huippuvalmennusjärjestelmää sekä järjestää oppilaitosten johdolle tilaisuuksia, joissa jaetaan valmennukseen liittyviä ideoita sekä kannustetaan uusia toimijoita osallistumaan. Oppilaitosten johdolle on hyvä tarjota esimerkkejä siitä, miten toimintaa voidaan tukea ja millaisia kustannuksia toimintaan tyypillisesti liittyy. Samoin tulee panostaa eri oppilaitoksissa toimivien saman alan opettajien verkostoitumisen tukemiseen. Opettajien aktiivisuus määrittää, miten voimakkaasti eri oppilaitokset osallistuvat toimintaan.
- KILTA-hankkeen ja Skills Finland ry:n on hyödyllistä laatia viestintäsuunnitelma, jossa pohditaan, miten erilaisia yrityksiä tulisi lähestyä. Suunnitelman laatimiseksi tulee tunnistaa, millaisin motiivein yritykset osallistuvat toimintaan ja mitä hyötyjä he tällöin voisivat toiminnasta saada. Arvioinnin perusteella yritykset voivat hakea ainakin näkyvyyttä omille tuotteilleen, aktiivisesti kehittää liiketoimintaansa osallistumalla valmennukseen (rekrytoinnit ja näkyvyys) tai tavoitella yleisesti ottaen alan koulutuksen kehittämistä. Yritykset ovat profiilinsa perusteella eri tavoin valmiita maksamaan näkyvyydestä tai osallistumaan valmennukseen.
- Skills Finland ry:n tulee löytää malli, jossa eri ammattialat/lajiperheet voivat itse määrittää sopivan tavan organisoida ja rahoittaa valmennustoimintaa. Skills Finland ry:n tulee pyrkiä löytämään merkittäviä sponsoreita, jotka ovat valmiita panostamaan toiminnan ylläpitämiseen. Tällöin kannattaa erityisesti selvittää, mikäli kilpailu- ja valmennustoimintaa voi hyödyntää entistä enemmän maabrändin rakentamiseen, vienninedistämiseen ja koulutusvientiin liittyvien tavoitteiden edistämiseksi. Osallistuminen kansainväliseen kilpailu- ja valmennustoimintaan toteuttaa parhaimmillaan kaikkia näitä tavoitteita. Skills Finland ry:n tulisi selvittää mahdollisuus toimia yhteistyössä Team Finland -toimintamallin kanssa (www.team.finland.fi).
- Mikäli Suomeen haetaan tulevaisuudessa kansainvälisiä ammattitaitokilpailuita, tulee selvittää, miten kisojen järjestämisestä saa parhaan mahdollisen näkyvyyden kotimaassa. Yksi mahdollisuus voisi olla televisio-ohjelma, jossa seurataan kisoihin valmistuvia nuoria, heidän opintojaan, valmentautumista ja lopulta itse kilpailuja. Laajaan näkyvyyden varaan on mahdollista rakentaa kilpailu- ja valmennustoimintaa tukevaa yritysyritystä.
- Valmennustoiminnan kautta saatavat opit huomioidaan myös opettajankoulutuksessa. Toiminnan merkitys voi olla suuri, jos opetuksessa pystytään huomioimaan erilaisten opiskelijoiden tarpeet ja tuetaan heidän oppimistaan valmentavalla otteella. Skills Finland ry voi selvittää, tuottaako valmentava ote tai kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuneiden opettajien opetus parempia oppimistuloksia kuin muu opetus.

Oppilaitoksille suunnattuja kehittämisehdotuksia

- Oppilaitosten tulisi ottaa selkeästi kantaa siihen, miten ne suhtautuvat kilpailu- ja valmennustoimintaan. Tämä kanta voidaan esittää esimerkiksi oppilaitoksen strategiassa. Strategian ja toimintatapojen (esimerkiksi vuosittainen suunnittelu ja resursointi) luomat puitteet voivat tukea opettajia aktivoitumaan kilpailutoimintaan.
- Oppilaitosten tulisi yhdessä Skills Finland ry:n kanssa viestiä kilpailu- ja valmennustoiminnan merkityksestä entistä selkeämmin suoraan opiskelijoille, sillä innostuneet opiskelijat voivat myös aktivoida opettajia osallistumaan toimintaan. Samalla on kuitenkin tärkeää pitää huolta siitä, ettei kilpailutoiminta dominoi perusopetusta. Osa opiskelijoista voi kokea kilpailullisuuden liian korostamisen negatiivisena.
- Kilpailu- ja valmennustoiminta voi vähitellen muodostua osaksi tiettyjen oppialojen kulttuuria, jolloin osallistumisesta tulee itsestään selvää. Yksi tapa levittää osallistumista uusille aloille ja varmistaa sen jatkuvuus on kannustaa erityisesti uusia opettajia tutustumaan toimintaan.
- Oppilaitosten tulisi tietoisesti hyödyntää kilpailu- ja valmennustoimintaan osallistuvien opettajien kokemuksia kansainvälisistä kilpailuista ja valmennuksesta. Oppilaitokset voisivat hyödyntää kertynyttä kokemusta esimerkiksi järjestämällä henkilöstötilaisuuksia, joissa valmentajien kokemuksia käsitellään yhteisesti ja pohditaan, miten niitä voidaan hyödyntää oppilaitoksen toiminnassa.

Liite 1 – Arvioinnin yhteydessä haastatellut henkilöt

Haastateltu henkilö	Organisaatio
Huippuvalmennustoimikunta	
Eija Alhojärvi	Skills Finland ry
Hanna Autere	Opetushallitus
Tuomas Eerola	HAMK Skills Trainers' Academy
Tapio Kattainen	Suomen Liikemiesten Kauppaopisto
Markus Lintuala	Appelsiini Oy
Jorma Noponen	AMKE ry
Pentti Paananen	Keski-Pohjanmaan oppisopimustoimisto
Seija Rasku	Opetus- ja kulttuuriministeriö
Jouko Sohlberg	Autoalan keskusliitto
Marja-Terttu Tanttinen	Teknoliateollisuus
Oppilaitosten johto	
Ilkka Harkkila	Livia (Peimarin koulutuskuntayhtymä)
Heli Huotari	Suomen Liikemiesten Kauppaopisto
Petteri Järvinen	Jyväskylän ammattiopisto (JAO - Jämsä)
Vesa Markkanen	Saimaan ammattiopisto Sampo
Riitta Narko	Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda
Timo Olli	Kouvolan seudun ammattiopisto (KSAO)
Raimo Sivonen	Kainuun ammattiopisto (KAO)
Pekka Tauriainen	Vantaan ammattiopisto (Varia)
Lajipäälliköt ja valmentajat	
Tuija Auramo	Jyväskylän ammattiopisto
Sirkka Eronen	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (PKKY)
Katri Gummerus	Jyväskylän ammattiopisto
Ari Halme	Jyväskylän ammattiopisto
Petri Hämäläinen	Ammattiopisto Luovi
Petri Hörkkö	Turun ammatti-instituutti
Sauli Jaara	Oulun seudun ammattiopisto OSAO
Hannu Kesti	Oulun seudun ammattiopisto OSAO
Jukka Kilponen	Ammattiopisto Luovi
Hannu Kokkonen	Savon koulutuskuntayhtymä (SAKKY)
Olli-Pekka Laajoki	Koulutuskeskus Salpaus
Ari Peltola	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (PKKY)
Ilpo Ruuskanen	Sastamalan koulutuskuntayhtymä
Matti Sumujärvi	Tampereen seudun ammattiopisto Tredu
Arto Tikkunen	Koulutuskeskus Salpaus
Miika Vaarasuo	Ylä-savon ammattiopisto (YSAO)
Marko Varjos	Koulutuskeskus Salpaus
Jukka Vehmas	Oulun seudun ammattiopisto OSAO
Markku Vengasaho	Saimaan ammattiopisto Sampo
Mikko Vepsäläinen	Ylä-savon ammattiopisto (YSAO)
Yritysyhteistyö	
Seppo Närhi	Viheraluerakentajat ry
Mikko Pöyry	Appelsiini Oy

KILTA-hankkeessa tuotetut esitteet

Esitteistä löytyy vinkkejä valmennukseen opettajille ja muulle opetushenkilöstölle. Esitteet löytyvät pdf-tiedostoina www.skillsfinland.fi-verkkosivuilta. Painettuja kappaleita voi tilata osoitteesta viestinta@skillsfinland.fi.

Suomenkieliset esitteet

- Vinkkejä valmennukseen maailmalta – Terveisiä kansainvälisiltä työelämäjaksoilta!
- Kilpailulla actionia opetukseen – Oppilaitoskilpailumalli
- Lähde mukaan rakentamaan ammatillista huippuosaamista – Abilympics-valmentajien päiväkirjat
- Kilpailijasta valmentajaksi

Ruotsinkieliset esitteet

- Tips på träning utifrån världen – Hälsningar från internationella arbetslivsperioder
- Tävlingsger action i undervisningen – Tävlingsmodell för läroanstalter

Englanninkielinen esite

- Toward Vocational Excellence in Skills – Abilympics Trainers' views on training

Tuotekortit eri alojen yrityksille

Ammattitaitokilpailuja esittelevät alakohtaiset esitteet tarjoavat yrityksille konkreettista tietoa kilpailu- ja valmennustoiminnasta. Korteissa listataan käytännön esimerkkejä siitä, millä tavoin yritys voi osallistua toimintaan, ja miksi osallistuminen on yritykselle kannattavaa.

autokorinkorjaus

informaatioteknologia

mekatroniikka

automaalaus

kauneudenhoito

muuraus

automaatioasennus

kirvesmies

painotekniikka

autotekniikka

kivityöt

polymekaniikka

CAD-suunnittelu

kondiittori

puhdistuspalvelu

CNC-jyrsintä

konepajatekniikka

rakennuspeltiseppä

CNC-sorvaus

kuljetustekniikka

ravintolapalvelut

elektroniikka

kultaseppä

teräsrakennetyöt

floristiikka

laatoitus

tietokoneet ja -tietoverkot

graafinen suunnittelu

lentokonehuolto

web design

hiusmuotoilu

maalauksen ja tapetointi

viherrakennus

Skills Finland ry edistää suomalaista ammatillista huipputaamista Taitaja-, Taitaja9- ja TaitajaPLUS-kilpailujen sekä valmennus- ja koulutustoiminnan avulla. Skills Finland vastaa myös Suomen ammattitaitomaajoukkueen lähettamisestä kansainvälisiin WorldSkills-, EuroSkills- ja International Ability -kilpailuihin.

Vuosina 2011–2014 Skills Finland toteutti Kilpailukykyä ja laatua ammatilliseen koulutukseen huipputaamisella (KILTA) -hankkeen. Hankkeen toteuttamiseen saatiin Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tukea. Hankkeen tavoitteena oli parantaa ammatillisen koulutuksen laatua ja kilpailukykyä edistämällä opettajien ja työpaikkaohjaajien osaamista sekä heidän valmiuksiaan kouluttaa huipputaajia.

KILTA-hankkeen vaikuttavuusselvityksessä keskityttiin pohtimaan laajemmin kilpailu- ja valmennustoiminnan merkitystä ammatilliselle koulutukselle. Selvitys tarjoaa sekä Skills Finland ry:lle että oppilaitoksille käytännön kehittämissuhteita, joiden avulla valmennus- ja kilpailutoimintaa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää entistä paremmin ammatillisen koulutuksen kehittämisessä.

Vaikuttavuusselvitykseen haastateltiin sekä eri rooleissa hankkeeseen osallistuneita opettajia että kilpailu- ja valmennustoimintaa osallistuneiden oppilaitosten johtoa. Tämän lisäksi arvioinnin yhteydessä tutustuttiin toimintaan osallistuneiden yritysten näkökulmiin kilpailu- ja valmennustoiminnan merkityksestä sekä haastateltiin KILTA-hankkeen ohjausryhmää.

Vaikuttavuusselvityksen toteutti Ramboll Management Consulting Oy.

www.skillsfinland.fi

OPETUSHALLITUS

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto